ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.12.2024
COM(2024) 571 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΒΔΟΜΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ **2**

I. Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΕ **7**

1. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ 7 ΕΤΗ **7**

ΓΕΩΡΓΙΑ **7**

ΟΥΚΡΑΝΙΑ **15**

ΚΟΣΟΒΟ* **23**

2. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 7 ΕΤΗ **29**

ΑΛΒΑΝΙΑ **29**

ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ **33**

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ **37**

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ **41**

ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ **46**

ΣΕΡΒΙΑ **49**

II. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ **53**

III. ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ **57**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ **62**

* *Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων αποτελεί σημαντικό μέρος της εργαλειοθήκης της ΕΕ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες στους τομείς της μετανάστευσης, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Διευκολύνει την κινητικότητα και τις διαπροσωπικές επαφές. Μπορεί να τονώσει τον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού και προωθεί τις πολιτιστικές και ακαδημαϊκές ανταλλαγές. Μπορεί επίσης να ενισχύσει τις διπλωματικές σχέσεις και τη διεθνή συνεργασία, με αποτέλεσμα, ιδανικά, αυξημένες πολιτικές αλληλεπιδράσεις σε διάφορους τομείς, όπως το εμπόριο και η οικονομική συνεργασία, η ασφάλεια, η καινοτομία και η τεχνολογία.

Ταυτόχρονα, η παρακολούθηση από την Επιτροπή των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης της ΕΕ κατέδειξε ότι **τα ταξίδια χωρίς υποχρέωση θεώρησης μπορούν επίσης να αποτελέσουν πηγή σημαντικών προκλήσεων στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν**. Η έκθεση αυτή εξακολουθεί να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων, στα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, στη συνεργασία για την επανεισδοχή και στις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου. Κύριος σκοπός των απαλλαγών από την υποχρέωση θεώρησης που έχει χορηγήσει η ΕΕ σε τρίτες χώρες είναι η διευκόλυνση των ταξιδιών μέσω της διασφάλισης της εισόδου χωρίς θεώρηση και της βραχείας διαμονής στον χώρο Σένγκεν για μέγιστη περίοδο 90 ημερών εντός οποιασδήποτε περιόδου 180 ημερών. Σε άτομα που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών της δεν θα πρέπει να επιτρέπεται να ταξιδεύουν στον χώρο Σένγκεν χωρίς θεώρηση, ενώ τα άτομα που ζητούν διεθνή προστασία ή επιδιώκουν να εγκατασταθούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα ισχύοντα συστήματα και τις οδούς.

Τον Οκτώβριο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε την **αναθεώρηση του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης**[1] για την καλύτερη αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με τα συστήματα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και τυχόν καταχρήσεις της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθιστώντας ευκολότερη την ενεργοποίηση του μηχανισμού και αυξάνοντας το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα. Η Επιτροπή ενθαρρύνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν ταχέως τις διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόταση και να διασφαλίσουν την έγκρισή της.

Πεδίο της έκθεσης — Μια νέα στρατηγική και συνολική προσέγγιση

Η συνεχής παρακολούθηση από την Επιτροπή των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης της ΕΕ αποτελεί βασικό καθήκον για την εύρυθμη λειτουργία της πολιτικής θεωρήσεων της ΕΕ και τη συνολική ασφάλεια του χώρου Σένγκεν. Το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 (στο εξής: κανονισμός για τις θεωρήσεις)[2] απαιτεί από την Επιτροπή να διασφαλίζει την κατάλληλη παρακολούθηση της συνεχούς εκπλήρωσης των απαιτήσεων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης από τις χώρες των οποίων οι υπήκοοι απέκτησαν πρόσβαση χωρίς θεώρηση στον χώρο Σένγκεν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διαλόγου για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, και να υποβάλλει τακτικές εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Για τον σκοπό αυτόν, **από το 2017 η Επιτροπή έχει εκδώσει έξι εκθέσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την**

---

1 Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 όσον αφορά την αναθεώρηση του μηχανισμού αναστολής [COM(2023) 642 final].

2 Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39).

υποχρέωση θεώρησης[3], οι οποίες καλύπτουν τους **εταίρους που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στα Δυτικά Βαλκάνια** (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο και Σερβία) **και στην περιοχή της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης** [Γεωργία, Δημοκρατία της Μολδαβίας (στο εξής: Μολδαβία) και Ουκρανία].

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης του Μαΐου του 2023[4], η έκτη έκθεση υιοθέτησε μια ευρύτερη προσέγγιση, ώστε να διασφαλιστεί ότι η **παρακολούθηση και η υποβολή εκθέσεων είναι πιο ολοκληρωμένες και στρατηγικές και, ως εκ τούτου, υπερβαίνουν τις γειτονικές χώρες της ΕΕ και καλύπτουν όλες τις τρίτες χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και παρουσιάζουν συγκεκριμένες προκλήσεις** οι οποίες, εάν δεν αντιμετωπιστούν, ενδέχεται να οδηγήσουν στην ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή διεύρυνε το γεωγραφικό πεδίο για πρώτη φορά με την υποβολή εκθέσεων σχετικά με **έξι τρίτες χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές**, και συγκεκριμένα την Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, την Ντομίνικα, τη Γρενάδα, τον Άγιο Χριστόφορο και Νέβις, την Αγία Λουκία και το Βανουάτου[5].

Η γειτονία της ΕΕ

Η παρούσα έβδομη έκθεση, όπως απαιτεί το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, εξακολουθεί να περιλαμβάνει πλήρη αξιολόγηση της συνεχούς συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων για τη **Γεωργία** και την **Ουκρανία**, καθώς ολοκλήρωσαν τους αντίστοιχους διαλόγους τους για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων πριν από λιγότερο από επτά έτη. Επιπλέον, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διαλόγου ΕΕ-Κοσόβου για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και την εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για το Κόσοβο από την 1η Ιανουαρίου 2024[6], η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει επίσης μια πρώτη ανάλυση προοπτικών σχετικά με τη συνεχή συμμόρφωση του **Κοσόβου** με τις απαιτήσεις ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων.

Όσον αφορά τις χώρες που ολοκλήρωσαν τον διάλογο για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων πριν από περισσότερα από επτά χρόνια[7] (**Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και**

---

3 COM(2017) 815 final (πρώτη έκθεση)· COM(2018) 856 final (second report)· COM(2020) 325 final (τρίτη έκθεση)· COM(2021) 602 final (τέταρτη έκθεση), COM/2022/715 final/2 (πέμπτη έκθεση), COM/2023/730 final (έκτη έκθεση).

4 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την παρακολούθηση των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης [COM(2023) 297 final].

5 Η παρούσα έκθεση δεν καλύπτει το Βανουάτου, καθώς η τελική αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με τους κινδύνους για την ασφάλεια που απορρέουν από τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές του Βανουάτου παρουσιάστηκε στις 31 Μαΐου 2024 στην έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους του Βανουάτου [COM(2024) 366 final].

6 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/850 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Απριλίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [Κόσοβο (Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την ΑΣΑΗΕ 1244/1999 και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου)] (ΕΕ L 110 της 25.4.2023, σ. 1).

7 Το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση μόνο για περίοδο επτά ετών από την έναρξη ισχύος της ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων για τις εν λόγω τρίτες χώρες· στη συνέχεια, η Επιτροπή μπορεί να συνεχίσει να υποβάλλει εκθέσεις όποτε το κρίνει αναγκαίο ή κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Μολδαβία και Σερβία), η έκθεση εξακολουθεί να επισημαίνει συγκεκριμένες προκλήσεις που απορρέουν από την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης και/ή αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένους κινδύνους αντικανονικής μετανάστευσης ή κινδύνους για την ασφάλεια για την ΕΕ, όπως η ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων, τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, η συνεργασία για την επανεισδοχή ή οι αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Για όλους τους εταίρους διεύρυνσης, ζητήματα που σχετίζονται με τα κριτήρια αξιολόγησης που εξετάζονται μέσω των ολοκληρωθέντων διαλόγων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων αξιολογούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης, σύμφωνα με το κεφάλαιο 23, Δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα, και το κεφάλαιο 24, Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια, και αναφέρονται ενδελεχώς στις ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής για τη διεύρυνση. Από το 2024 τέσσερις χώρες της διεύρυνσης (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Μαυροβούνιο και Σερβία) έχουν επίσης συμπεριληφθεί στην έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου.

Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού τους προγράμματος βάσει του σχεδίου ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια, οι εταίροι των Δυτικών Βαλκανίων έχουν δεσμευτεί να προβούν σε μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τις «θεμελιώδεις αρχές» της διαδικασίας προσχώρησης, οι οποίες περιλαμβάνουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων.

Όσον αφορά τα **Δυτικά Βαλκάνια**, η έκθεση βασίζεται στην υπό εξέλιξη εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης κατά μήκος της οδού, το οποίο παρουσίασε η Επιτροπή στις 5 Δεκεμβρίου 2022[8]. Το σχέδιο δράσης ανταποκρίθηκε, μεταξύ άλλων προκλήσεων, στην απότομη αύξηση της αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων το 2022. Οι εν λόγω αυξημένες διελεύσεις των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών από την περιοχή οφείλονταν εν μέρει στις δευτερογενείς μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών που έφθασαν χωρίς θεώρηση στα Δυτικά Βαλκάνια, μεταβαίνοντας στη συνέχεια στην ΕΕ. Η κοινή εφαρμογή του σχεδίου δράσης μεταξύ της ΕΕ και της περιοχής συνέβαλε στη μείωση της μεταναστευτικής πίεσης κατά σχεδόν ένα τρίτο στην οδό των Δυτικών Βαλκανίων το 2023 σε σύγκριση με το 2022, ενώ υπήρξε περαιτέρω μείωση κατά 79 % σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2024 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2023. Αυτή η κοινή εφαρμογή συνέβαλε επίσης στην περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων για τη διαχείριση της μετανάστευσης. Το σχέδιο δράσης καλύπτει τη διαχείριση των συνόρων, τις ικανότητες ασύλου και υποδοχής, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, τη συνεργασία για την επανεισδοχή και τις επιστροφές, καθώς και την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων.

Συνολικά, διατηρήθηκε ικανοποιητικός ρυθμός υλοποίησης σε όλους αυτούς τους τομείς πολιτικής, χάρη στην ενισχυμένη δέσμευση και προσέγγιση όλων των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων σε όλα τα επίπεδα. Ωστόσο, οι εργασίες πρέπει να συνεχιστούν. Η αντικανονική μετανάστευση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων. Επιβλήθηκαν εκ νέου απαιτήσεις θεώρησης στην περιοχή —στα τέλη του 2022 και στις αρχές του 2023— για ορισμένες βασικές εθνικότητες που βρίσκονται πίσω από την αύξηση των αντικανονικών αφίξεων το 2022. Ωστόσο, εξακολουθεί να είναι αναγκαία η διασφάλιση περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων και η ενίσχυση των ελέγχων για τις αφίξεις χωρίς υποχρέωση θεώρησης στην περιοχή. Η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και η

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf.

διασφάλιση αποτελεσματικών επιστροφών εξακολουθούν να αποτελούν βασικές προτεραιότητες. Η Επιτροπή αύξησε τη χρηματοδοτική της στήριξη παρέχοντας συνολική χρηματοδότηση για δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μετανάστευση στην περιοχή στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ) ύψους 351,9 εκατ. EUR (2021-2024). Περιλαμβάνονται τα περιφερειακά προγράμματα «Στήριξη της ΕΕ για την ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων στα Δυτικά Βαλκάνια» (36 εκατ. EUR), «Περιφερειακή στήριξη της ΕΕ σε ευαίσθητα ως προς την προστασία συστήματα διαχείρισης της μετανάστευσης στα Δυτικά Βαλκάνια — Φάση ΙΙΙ» (19,2 εκατ. EUR) και «Περιφερειακή στήριξη της ΕΕ για την ασφάλεια των συνόρων στα Δυτικά Βαλκάνια» (7 εκατ. EUR).

Η έκθεση βασίζεται σε συνεισφορές από τους καλυπτόμενους εταίρους, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ, τις αρμόδιες υπηρεσίες δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων της ΕΕ[9] και τα κράτη μέλη[10]. Οι εν λόγω συνεισφορές τεκμηρίωσαν τις σχετικές αξιολογήσεις που περιέχονται στην έκθεση. Η παρούσα έβδομη έκθεση αξιολογεί τα μέτρα που έλαβαν οι σχετικοί εταίροι το 2023, με επικαιροποιήσεις για το 2024, όπου θεωρείται ότι έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις συστάσεις αυτού του έτους. Αναφέρεται επίσης στην επιχειρησιακή συνεργασία με την ΕΕ και με κράτη μέλη[11] και περιλαμβάνει επισκόπηση των μεταναστευτικών τάσεων[12] με αποτύπωση των στοιχείων της Eurostat για το στατιστικό έτος 2023, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών σε σύγκριση με το 2022.

Λατινική Αμερική και Καραϊβική

Όπως έγινε στην έκτη έκθεση, και σύμφωνα με τη νέα προσέγγιση που ορίζεται στη νομοθετική πρόταση για την αναθεώρηση του μηχανισμού αναστολής[13], η παρούσα έκθεση καλύπτει και **άλλες γεωγραφικές περιοχές πέραν της γειτονίας της ΕΕ**, εστιάζοντας σε χώρες απαλλαγμένες από την υποχρέωση θεώρησης, όπου έχουν ανακύψει συγκεκριμένα ζητήματα και όπου ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω συνεργασία για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων στον τομέα της μετανάστευσης και/ή της ασφάλειας που θα μπορούσαν να αξιολογηθούν στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα έκθεση συνεχίζει να αξιολογεί τις χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές στην **Ανατολική Καραϊβική** και παρουσιάζει αξιολόγηση των χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στη **Λατινική Αμερική**.

Όπως αναφέρεται στην κοινή ανακοίνωση του 2023 με τίτλο «Ένα νέο θεματολόγιο για τις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής»[14], **η ΕΕ και η Λατινική Αμερική και η**

---

9 Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ).

10 Είκοσι κράτη μέλη παρείχαν συνεισφορές σχετικά με συναφή παραδείγματα συνεργασίας με τις εν λόγω χώρες, στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας.

11 Για την παρούσα έκθεση, ο όρος «κράτη μέλη» αναφέρεται στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1806 (κανονισμός για τις θεωρήσεις), δηλαδή σε όλα κράτη μέλη της ΕΕ (πλην της Ιρλανδίας) και στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν.

12 Ενώ τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων σχετικά με τη μετανάστευση περιορίζονται στις μεταναστευτικές πολιτικές των ενδιαφερόμενων τρίτων χωρών, η ενότητα για τις μεταναστευτικές τάσεις αντικατοπτρίζει την αντικανονική μετανάστευση προς τα κράτη μέλη, τις αρνήσεις εισόδου που εκδίδονται από τα κράτη μέλη και τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται στα κράτη μέλη από υπηκόους των χωρών που καλύπτονται από την έκθεση.

13 Άρθρο 8δ παράγραφος 2 της πρότασης.

14 JOIN(2023) 17 final.

Καραϊβική είναι φυσικοί εταίροι, με μοναδικούς ιστορικούς και πολιτιστικούς, αλλά και βαθείς οικονομικούς και κοινωνικούς δεσμούς, και κοινή δέσμευση για την ειρήνη, τη δημοκρατία, τα θεμελιώδη δικαιώματα και την πολυμερή προσέγγιση. Οι άνθρωποι βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της εταιρικής σχέσης: η κινητικότητα και οι επαφές μεταξύ των λαών αποτελούν βασικά στοιχεία για την ενίσχυση αυτών των δεσμών. Ταυτόχρονα, η παρακολούθηση από την Επιτροπή των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης της ΕΕ με εταίρους της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής έχει καταδείξει ορισμένες συγκεκριμένες **προκλήσεις όσον αφορά τη μετανάστευση και την ασφάλεια**. Οι προκλήσεις αυτές απορρέουν ιδίως από την εφαρμογή προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές από πέντε χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής και από τον αυξανόμενο αριθμό αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται στην ΕΕ από υπηκόους ορισμένων χωρών της Λατινικής Αμερικής. Στις δύο τελευταίες ενότητες της παρούσας έκθεσης παρουσιάζεται η αξιολόγηση των εν λόγω προκλήσεων από την Επιτροπή, καθώς και συστάσεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισής τους.

I. Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

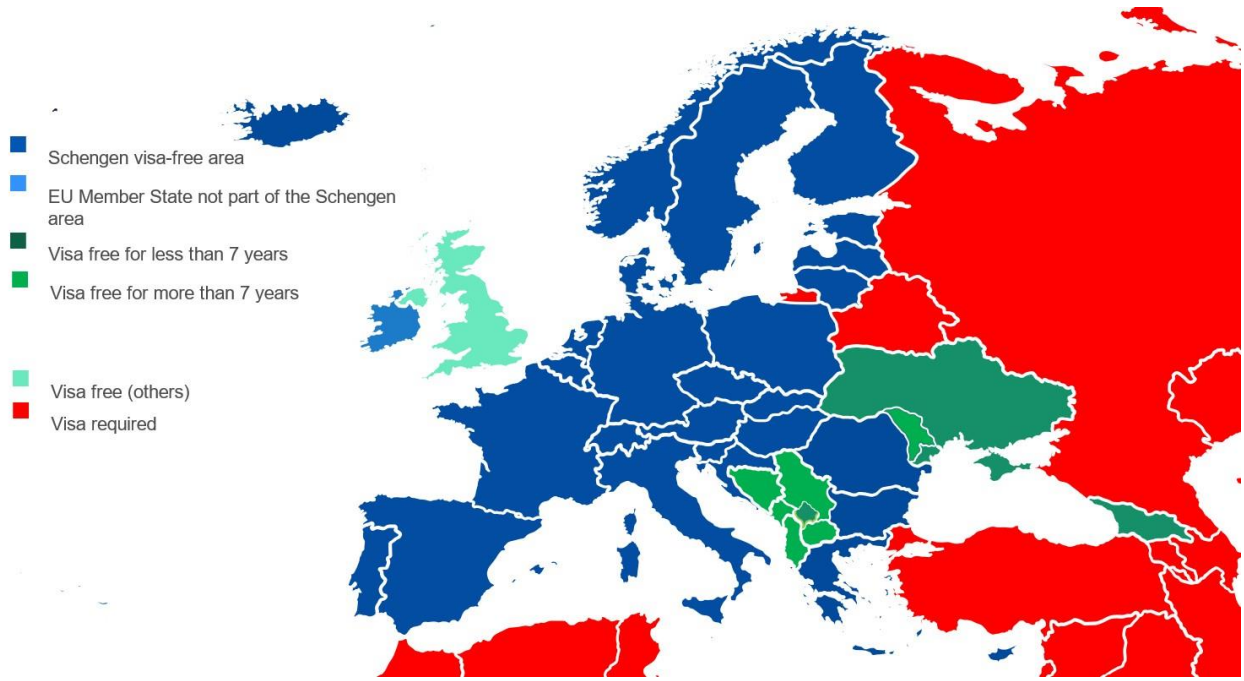

1. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ 7 ΕΤΗ

ΓΕΩΡΓΙΑ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Η Γεωργία εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 25 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης[15]: Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Δομινικανή Δημοκρατία, Ιορδανία, Ιράν, Ισημερινός, Καζακστάν, Κατάρ, Κίνα (η συμφωνία απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης υπογράφηκε τον Απρίλιο του 2024), Κιργιζία, Κουβέιτ, Λευκορωσία, Λίβανος, Μπαχρέιν, Μπελίζ, Μποτσουάνα, Νότια Αφρική, Ομάν, Ουζμπεκιστάν, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Ταϊλάνδη, Τατζικιστάν, Τουρκία και Τουρκμενιστάν.

Η Γεωργία δεν σημείωσε καμία πρόοδο ως προς την περαιτέρω ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων· αντιθέτως, με την υπογραφή της συμφωνίας απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με την Κίνα τον Απρίλιο του 2024, η απόκλιση από την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ αυξήθηκε. Η Γεωργία ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι δεν έχει άμεσα χερσαία σύνορα με την ΕΕ, η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων δεν συνιστά κίνδυνο για την ΕΕ όσον αφορά την αντικανονική μετανάστευση ή την ασφάλεια. Ωστόσο, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων αποτελεί βασικό στόχο για όλες τις γειτονικές χώρες της ΕΕ και τις χώρες που έχουν στόχο να καταστούν μέλη της ΕΕ. Επομένως, η Επιτροπή αναμένει από τη Γεωργία περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων.

2. Ασφάλεια των εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων των βιομετρικών χαρακτηριστικών

Η Γεωργία εκδίδει βιομετρικά διαβατήρια από το 2010. Τα μη βιομετρικά διαβατήρια θα καταργηθούν πλήρως έως την 1η Ιανουαρίου 2025, οπότε θα λήξουν και τα τελευταία που, επί του παρόντος,

15 Παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806.

βρίσκονται σε κυκλοφορία[16]. Στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Ιντερπόλ, η Γεωργία ανταλλάσσει πληροφορίες σχετικά με απολεσθέντα και κλαπέντα διαβατήρια.

Τον Δεκέμβριο του 2023 ψηφίστηκε νόμος για την ανάκληση, έως την 1η Ιουλίου 2024, των μη ηλεκτρονικών δελτίων ταυτότητας που είχαν εκδοθεί πριν από τις 28 Ιουλίου 2011 και της αντικατάστασής τους με ηλεκτρονικά δελτία ταυτότητας.

3. Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, διαχείριση της μετανάστευσης, άσυλο

Τον Μάρτιο του 2023 η Γεωργία ενέκρινε τη στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2023-2027 και, τον Αύγουστο του 2023, ενέκρινε το σχέδιο δράσης για τη στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων για την περίοδο 2023-2027. Η Γεωργία συνέχισε να επενδύει στην ανάπτυξη της ασφάλειας των συνόρων, μεταξύ άλλων, με τη δημιουργία μονάδας ταχείας αντίδρασης σε βουνά το 2023. Δρομολογήθηκε σχέδιο συνεργασίας για την επιτήρηση των συνόρων με ένα κράτος μέλος της ΕΕ, ενώ με άλλο κράτος μέλος της ΕΕ υπεγράφη τεχνική συμφωνία για τη ναυτική συνεργασία με τη συμμετοχή της ακτοφυλακής της Γεωργίας.

Η Γεωργία έχει ιστορικό διαρθρωμένης συνεργασίας με τον Frontex. Οι παρατηρητές του Frontex έχουν τη βάση τους σε πέντε σημεία διέλευσης των συνόρων (αερολιμένες της Τιφλίδας και του Κουτάισι, σημείο διέλευσης των χερσαίων συνόρων στο Σάρπι και εποχικά στον αερολιμένα και τον θαλάσσιο λιμένα του Μπατούμι). Το 2023 τοποθετήθηκαν συνολικά 28 υπάλληλοι του Frontex στη Γεωργία. Αστυνομικοί της Γεωργίας τοποθετήθηκαν σε 12 αερολιμένες κρατών μελών (συνολικά 24 αξιωματικοί το 2023). Κύριος σκοπός αυτής της συνεργασίας είναι να αποτραπεί η κατάχρηση της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης από πολίτες της Γεωργίας, μεταξύ άλλων με την υποβολή αβάσιμων αιτήσεων ασύλου (βλ. κατωτέρω).

Η Γεωργία είναι μέλος του Δικτύου Ανάλυσης Κινδύνων της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, μιας περιφερειακής πλατφόρμας υπό την ηγεσία του Frontex για την ανταλλαγή στοιχείων και την από κοινού χρήση επεξεργασμένων πληροφοριών. Η Ακαδημία του Υπουργείου Εσωτερικών Υποθέσεων της Γεωργίας έχει αποκτήσει το καθεστώς της Ακαδημίας Εταιρικής Σχέσης του Frontex από το 2019. Η Γεωργία συμμετείχε στην κοινή επιχείρηση «Αεροπορικά, Χερσαία και Θαλάσσια Σημεία Συντονισμού του 2023 μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και επισκέψεων/αποστολών εμπειρογνωμόνων του Frontex στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων. Η συνεργασία με τον Frontex περιλάμβανε επίσης προγράμματα κατάρτισης (π.χ. προσαρμοσμένες ενημερώσεις σχετικά με την απάτη στον τομέα των εγγράφων και τους απατεώνες), επισκέψεις μελέτης, συμβουλές εμπειρογνωμόνων και ανταλλαγές στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανταλλαγή προσωπικού 2023».

Συνεχίστηκε η διμερής/πολυμερής συνεργασία με τα κράτη μέλη για τη διαχείριση των συνόρων/τη μετανάστευση, συμπεριλαμβανομένων επαφών/επισκέψεων υψηλού επιπέδου, της τοποθέτησης αξιωματικών συνδέσμων των κρατών μελών στη Γεωργία, της παροχής εξειδικευμένης κατάρτισης και συμβουλών από εμπειρογνώμονες με έμφαση στον εντοπισμό πλαστών εγγράφων και στην καταπολέμηση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος που ειδικεύονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών.

Η Γεωργία εφάρμοσε τη σύσταση της έκτης έκθεσης για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και προσχώρησε στο επιχειρησιακό σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (στο εξής: EMPACT) για την παράνομη διακίνηση μεταναστών για τα έτη 2024-2025. Το 2023 συμμετείχε σε έξι επιχειρησιακά

[16] Στις 1 Ιανουαρίου 2024 ο εναπομείνας αριθμός των έγκυρων μη βιομετρικών διαβατηρίων ήταν 2 012.

σχέδια δράσης (ΕΣΔ) και σε 77 επιχειρησιακές δράσεις (ΕΔ). Η συνεργασία στο πλαίσιο του προγράμματος της EMPACT είχε επίσης ως αποτέλεσμα την υλοποίηση του έργου «Επιχορήγηση χαμηλής αξίας (LVG)» που επικεντρώνεται στην καταπολέμηση των γεωργιανών ομάδων οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ.

Όσον αφορά την επανεισδοχή και την επιστροφή, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ και ο Frontex επισήμαναν τη στενή συνεργασία με τις αρχές της Γεωργίας. Η Γεωργία αποδεχόταν τακτικά επιχειρήσεις επιστροφής τόσο με ναυλωμένες όσο και με τακτικές πτήσεις. Η Γεωργία διέθετε επίσης τους συνοδούς τους, όταν τους ζητείτο, για την οργάνωση επιχειρήσεων παραλαβής και επιστροφής. Επιπλέον, το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Εσωτερικών της Γεωργίας επέκτειναν τη συνεργασία τους με τον Frontex όσον αφορά την ταυτοποίηση των επιστρεφόντων που δεν διαθέτουν ταξιδιωτικά έγγραφα μέσω της παροχής κατάρτισης στο Μόνιμο Σώμα και στα κράτη μέλη σχετικά με τη χρήση του γεωργιανού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων επανεισδοχής για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων για την ταυτοποίησή τους.

Η Γεωργία συνέχισε της προσπάθειές της για την αντιμετώπιση του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν οι πολίτες της στα κράτη μέλη της ΕΕ. Με βάση τις τροποποιήσεις του 2021 στον νόμο σχετικά με τους κανόνες για τους Γεωργιανούς πολίτες όσον αφορά την έξοδο και την είσοδο στη Γεωργία, οι αρχές της Γεωργίας συνέχισαν να διενεργούν «ελέγχους εξόδου» στα σημεία διέλευσης των συνόρων της Γεωργίας. Από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 1η Απριλίου 2024 οι αρχές σταμάτησαν στα σύνορα συνολικά 7 910 πολίτες της Γεωργίας που σκόπευαν να ταξιδέψουν στην ΕΕ. Οι αρχές της Γεωργίας συνέχισαν να αντιμετωπίζουν την αντικανονική μετανάστευση με την ποινική δίωξη προσώπων και ομάδων που εμπλέκονταν σε παράνομη διακίνηση μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εμπλέκονταν στην παροχή ψευδών πληροφοριών για αιτήσεις ασύλου στην ΕΕ. Το 2023 καταδικάστηκαν τρία άτομα (11 το 2022).

Η Γεωργία συνεργάστηκε επίσης με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), στο πλαίσιο του έργου «Αποτελεσματική διακυβέρνηση της μετανάστευσης για βιώσιμη επιστροφή και επανένταξη των πολιτών της Γεωργίας» με σκοπό τη στήριξη της ασφαλούς, ομαλής και βιώσιμης επιστροφής και επανένταξης των πολιτών της Γεωργίας, καθώς και με τον ΔΟΜ/ΠΟΥ για τη μετανάστευση με γνώμονα την υγεία από τη Γεωργία και τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου στον χώρο Σένγκεν (στο πλαίσιο του έργου «Georgia Cares»).

4. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2023 ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υπέβαλαν υπήκοοι της Γεωργίας στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 8 % σε σύγκριση με το 2022, με 24 375 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2023 (26 555 το 2022). Το ποσοστό αναγνώρισης[17] της τάξης του 7 % το 2023 παρέμεινε αμετάβλητο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Το 2023 σημειώθηκαν δέκα αντικανονικές διελεύσεις συνόρων από Γεωργιανούς υπηκόους προς τα κράτη μέλη της ΕΕ, έναντι 20 το 2022. Το 2023 ο αριθμός των Γεωργιανών υπηκόων που

[17] Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, το ποσοστό αναγνώρισης υπολογίζεται ως το ποσοστό των πρωτοβάθμιων θετικών αποφάσεων (συμπεριλαμβανομένων του καθεστώτος πρόσφυγα, του καθεστώτος επικουρικής προστασίας, καθώς και του εθνικού ανθρωπιστικού καθεστώτος) επί του συνολικού αριθμού των πρωτοβάθμιων αποφάσεων. Για ορισμό, βλ. https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_el

διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 12 % (24 595 άτομα το 2023 έναντι 22 005 το 2022). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου που εκδόθηκαν σε Γεωργιανούς υπηκόους μειώθηκε κατά 8 %, ήτοι από 4 015 το 2022 σε 3 680 το 2023.

Το 2023 ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για Γεωργιανούς υπηκόους συνέχισε να αυξάνεται με την έκδοση 20 240 εντολών το 2023 έναντι 17 415 το 2022, αριθμός που συνιστά αύξηση κατά 16 %. Η ίδια τάση παρατηρήθηκε όσον αφορά τον αριθμό των ατόμων που επέστρεψαν (10 555 το 2023 έναντι 7 725 το 2022, αύξηση κατά 37 %). Το ποσοστό επιστροφής σημείωσε ελαφρά αύξηση, από 44 % το 2022 σε 52 % το 2023.

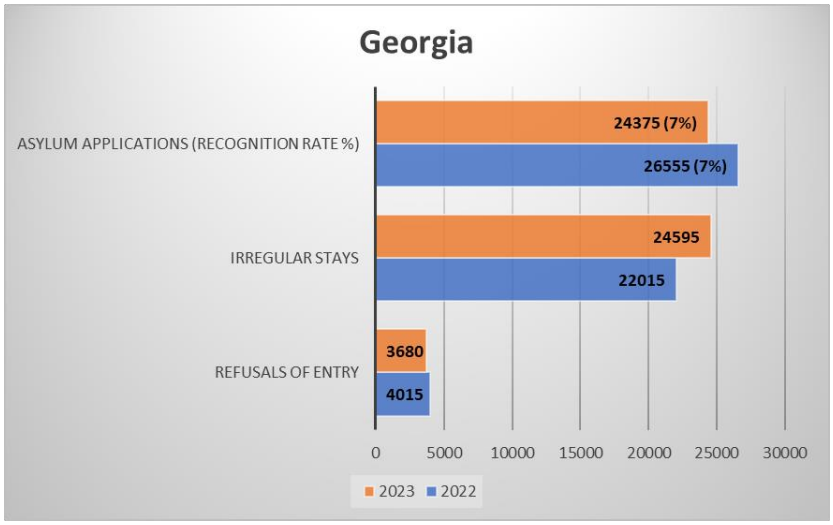

Πηγή: Eurostat

5. Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Η Γεωργία συνέχισε τη συνεργασία της με την Ευρωπόλ, διατηρώντας αξιωματικό σύνδεσμο στην έδρα της Ευρωπόλ και συμμετέχει σε επτά αναλυτικά έργα της Ευρωπόλ. Από τον Ιούνιο του 2023 έως τον Μάρτιο του 2024, διαβιβάστηκαν 1 124 επιχειρησιακά στοιχεία σχετικά με περισσότερα από 13 161 πρόσωπα στα μέλη της Ευρωπόλ και στις χώρες-εταίρους μέσω του διαύλου της εφαρμογής δικτύου ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών (στο εξής: SIENA). Στο πλαίσιο της συνεργασίας με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (στο εξής: CEPOL), η Γεωργία επωφελήθηκε από διάφορα προγράμματα εξειδικευμένης κατάρτισης στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου «Κατάρτιση και επιχειρησιακή εταιρική σχέση για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος» (TOPCOP). Η Γεωργία συνέχισε τη συνεργασία της με την Eurojust, συμμετέχοντας σε κοινές ομάδες έρευνας.

Η Γεωργία συνέχισε να εφαρμόζει την εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος για την περίοδο 2021-2024 με έμφαση στην καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο. Μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η πρόληψη της διακίνησης και της παράνομης κυκλοφορίας όπλων και πυρομαχικών αντιμετωπίστηκε με νομοθετικές τροποποιήσεις. Η Γεωργία συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε ομάδες εργασίας και έργα ως μέλος της Ιντερπόλ. Δύο κράτη μέλη της ΕΕ παρείχαν κατάρτιση σε υπαλλήλους επιβολής του νόμου της Γεωργίας σχετικά με τον εντοπισμό πλαστών εγγράφων και θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης στο διαδίκτυο.

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Γεωργία ενέκρινε τη δεύτερη εθνική στρατηγική για τα ναρκωτικά για την περίοδο 2023-2030 (η οποία εμπνέεται άμεσα από τη στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά για την περίοδο 2021-2025) και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης της για την περίοδο 2023-2024. Η Γεωργία

συνέχισε τη συνεργασία της με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά (EUDA) βάσει συμφωνίας συνεργασίας του 2022, καθώς και στο πλαίσιο του έργου EU4MD II.

Η Γεωργία συνέχισε να εφαρμόζει την εθνική αντιτρομοκρατική στρατηγική 2022-2026 και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης της. Το 2023 συνελήφθησαν δώδεκα Γεωργιανοί πολίτες και τρεις υπήκοοι τρίτων χωρών με την κατηγορία της συμμετοχής σε τρομοκρατική οργάνωση ή της στήριξής της. Το 2023 η Γεωργία προσχώρησε στο πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών ταξιδιών «goTravel». Η Γεωργία συνέχισε επίσης να εφαρμόζει την εθνική στρατηγική για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής (2023-2026), καθώς και το σχέδιο δράσης της. Το 2023 η Γεωργία επέκτεινε τη συνεργασία της με την Ευρωπόλ στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, συμμετέχοντας στην κοινή ομάδα συνδέσμου του οργανισμού για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και συμμετέχοντας σε πολυάριθμα έργα ανάλυσης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Στην έκτη έκθεση για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης διατυπώθηκε προς τη Γεωργία σύσταση για τη θέσπιση νέας στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, με τη διασφάλιση επαρκών πόρων για την εφαρμογή τους και απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στη διερεύνηση, τη δίωξη και την εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Η Γεωργία δεν έχει αναπτύξει ακόμη νέα εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς ή σχέδιο δράσης.

Η έκτη έκθεση για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης όριζε ότι η Γεωργία θα πρέπει να συστήσει υπηρεσία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων και να εντείνει τις προσπάθειές της για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων. Παρά τη συνεργασία της Γεωργίας με τις υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων της ΕΕ, δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη η σύσταση για τη συγκρότηση υπηρεσίας ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων. Επίσης, δεν υπάρχει ειδική οντότητα που να είναι ειδικά επιφορτισμένη με τη διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων. Τα κατασχεθέντα περιουσιακά στοιχεία τελούν υπό τη διαχείριση της Εθνικής Υπηρεσίας Κρατικής Περιουσίας.

Στην έκτη έκθεση του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης απευθυνόταν σύσταση στη Γεωργία να διασφαλίσει ότι η νομοθεσία σχετικά με το Γραφείο Καταπολέμησης της Διαφθοράς, την Ειδική Υπηρεσία Ερευνών και την Υπηρεσία Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ανταποκρίνεται στις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας. Οι τροποποιήσεις του νόμου για το Γραφείο Καταπολέμησης της Διαφθοράς, που εγκρίθηκαν τον Μάιο του 2024, δεν ανταποκρίνονται στις βασικές συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας, ιδίως εκείνες που αφορούν την αποτελεσματική ανεξαρτησία, την πολιτική ουδετερότητα και τα καθήκοντα του Γραφείου Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Η Γεωργία συμμετέχει στην ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς (στο εξής: GRECO). Σε συνέχεια των συστάσεων της GRECO, το 2023 η Γεωργία τροποποίησε τον νόμο για την εισαγγελική αρχή, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος δήλωσης περιουσιακών στοιχείων σε όλους τους εισαγγελείς. Η έκθεση αξιολόγησης της GRECO για τη Γεωργία του Ιουλίου του 2024 περιλαμβάνει συστάσεις σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο, τους ελέγχους ακεραιότητας και τη διαφάνεια.

6. Εξωτερικές σχέσεις και θεμελιώδη δικαιώματα

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Γεωργία θέσπισε νομοθεσία της οποίας η εφαρμογή υπονομεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η θέσπιση του νόμου «για τη διαφάνεια των ξένων επιρροών» τον Μάιο του

2024 και η έγκριση της νομοθετικής δέσμης για τις «οικογενειακές αξίες και την προστασία των ανηλίκων» τον Σεπτέμβριο του 2024 υπονομεύουν το συνολικό νομικό πλαίσιο για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Και οι δύο πρωτοβουλίες παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, ιδίως τα δικαιώματα στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, στην ελευθερία της έκφρασης και στην ιδιωτική ζωή. Ο νόμος για τη διαφάνεια των ξένων επιρροών εγκρίθηκε τον Μάιο του 2024, παρά τη γνωμοδότηση της Επιτροπής της Βενετίας[18] και τις επανειλημμένες εκκλήσεις της ΕΕ που συνιστούν την κατάργηση του νόμου. Ο νόμος υπονομεύει την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της έκφρασης, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, το δικαίωμα συμμετοχής στις δημόσιες υποθέσεις, καθώς και την απαγόρευση των διακρίσεων. Οι επαχθείς απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και οι εκτεταμένες εξουσίες που παρέχονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης όσον αφορά τον έλεγχο της κοινωνίας των πολιτών και των οργανισμών μέσων ενημέρωσης αυξάνουν τον κίνδυνο επιλεκτικής και αυθαίρετης εφαρμογής.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογράμμισε στα συμπεράσματά του της 27ης Ιουνίου 2024 ότι ο εγκριθείς νόμος «για τη διαφάνεια των ξένων επιρροών» συνιστά οπισθοδρόμηση σε τουλάχιστον τρία από τα εννέα βήματα που ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής για το καθεστώς υποψήφιας χώρας (σχετικά με την παραπληροφόρηση, την πόλωση, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η γραμμή πλεύσης της κυβέρνησης της Γεωργίας θέτει σε κίνδυνο την πορεία της Γεωργίας προς την ΕΕ, οδηγώντας ουσιαστικά σε αναστολή της διαδικασίας προσχώρησης.

Στις 17 Σεπτεμβρίου 2024 το Κοινοβούλιο ενέκρινε νομοθετική δέσμη αποτελούμενη από τον «νόμο για τις οικογενειακές αξίες και την προστασία των ανηλίκων» και δεκαοκτώ τροποποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας, χωρίς προηγούμενη δημόσια διαβούλευση και διεξοδική ανάλυση της συμμόρφωσης με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Η νομοθετική δέσμη για τις οικογενειακές αξίες και την προστασία των ανηλίκων, η οποία υπογράφηκε και απέκτησε νομική ισχύ στις 3 Οκτωβρίου, υπονομεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα των Γεωργιανών πολιτών και αυξάνει τον στιγματισμό και τις διακρίσεις. Ως αποτέλεσμα των νομοθετικών δραστηριοτήτων και της συνεχιζόμενης επικράτησης της ομοφοβικής ρητορικής μίσους, τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ στη Γεωργία αντιμετωπίζουν ένα ολοένα και πιο εχθρικό περιβάλλον στιγματισμού.

Το σχέδιο δράσης 2024-2026 για την εφαρμογή της στρατηγικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα εγκρίθηκε μετά από περιορισμένη διαδικασία διαβούλευσης και δεν περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ και την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Το σχέδιο δράσης καλύπτει εν μέρει τη θρησκευτική ελευθερία ή την ελευθερία των πεποιθήσεων. Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης δεν έχει αρχίσει ακόμη και η παρακολούθηση της εφαρμογής δεν έχει καθοριστεί με σαφήνεια. Δεν έχουν αντιμετωπιστεί ακόμη σημαντικά κενά στο στρατηγικό πλαίσιο όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της εκπροσώπησης των μειονοτήτων.

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2024 επιβεβαίωσαν ότι η διαδικασία προσχώρησης της Γεωργίας έχει διακοπεί και κάλεσαν τις αρχές της Γεωργίας να προβούν σε δημοκρατικές, ολοκληρωμένες και βιώσιμες μεταρρυθμίσεις, σύμφωνες με τις βασικές αρχές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την εφαρμογή του νόμου για τη διαφάνεια των ξένων επιρροών και της νομοθετικής δέσμης για τις οικογενειακές αξίες και την προστασία των ανηλίκων, δεδομένου

[18] CDL-PI(2023) (coe.int): Επείγουσα γνωμοδότηση σχετικά με τον νόμο για τη διαφάνεια των ξένων επιρροών, την οποία εξέδωσε η Επιτροπή της Βενετίας στις 21 Μαΐου 2024.

ότι η συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής εφαρμογής και των πολιτικών για την καταπολέμηση των διακρίσεων, αποτελούν ειδικές απαιτήσεις βάσει των οποίων χορηγήθηκε στη Γεωργία η ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.

Μετά τη σύσταση για την προστασία των δεδομένων που διατυπώθηκε στην πέμπτη έκθεση για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, τον Ιούνιο του 2023 εγκρίθηκε νέος νόμος για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο οποίος τροποποιήθηκε τον Μάιο του 2024. Οι βασικές συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας σχετικά με τη θεσμική ανεξαρτησία, την αμεροληψία και τις εξουσίες της Υπηρεσίας Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα παραμένουν σε εκκρεμότητα.

7. Συστάσεις

Λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων εξελίξεων στη Γεωργία, συνεχίζονται οι προβληματισμοί σχετικά με την πιθανή ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης σε σχέση με ορισμένες κατηγορίες προσώπων. Προκειμένου να συνεχιστεί η εκπλήρωση όλων των κριτηρίων αναφοράς για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και να αποφευχθεί η πιθανή ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής, η Γεωργία πρέπει να αναλάβει περαιτέρω επείγουσα δράση για να ανταποκριθεί στις συστάσεις της Επιτροπής. Ειδικότερα, πρέπει να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Διασφάλιση και τήρηση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των Γεωργιανών πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ελευθεριών του συνεταιρίζεσθαι, του συνέρχεσθαι και της έκφρασης, του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, του δικαιώματος συμμετοχής στις δημόσιες υποθέσεις, καθώς και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

β) Αποφυγή και κατάργηση κάθε νομοθεσίας που ενδέχεται να περιορίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, να αντιβαίνει στην αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων και να έρχεται σε αντίθεση με τα σχετικά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Ειδικότερα, κατάργηση του νόμου για τη «διαφάνεια των ξένων επιρροών» και της νομοθετικής δέσμης για τις «οικογενειακές αξίες και την προστασία των ανηλίκων», και τροποποίηση της εθνικής στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε να διασφαλιστεί ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων.

γ) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Γεωργίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

δ) Ενίσχυση της δράσης για την αντιμετώπιση του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου και των αντικανονικών διαμονών στα κράτη μέλη, όπως ενημερωτικές εκστρατείες σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τα σχετικά προφίλ μεταναστών και αυστηρότεροι συνοριακοί έλεγχοι.

ε) Σύσταση υπηρεσίας ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και υπηρεσίας διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, και συνεχιση των προσπαθειών για τον εντοπισμό, τη δέσμευση, τη διαχείριση, τη δήμευση και τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων.

στ) Θέσπιση νέας στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, με τη διασφάλιση επαρκών πόρων για την εφαρμογή τους και απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στη διερεύνηση, τη δίωξη και την εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου.

ζ) Τροποποίηση του νόμου για το Γραφείο Καταπολέμησης της Διαφθοράς για τη συμμόρφωση με τις βασικές συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας, ιδίως εκείνες που αφορούν την αποτελεσματική ανεξαρτησία, την πολιτική ουδετερότητα και τα καθήκοντα του Γραφείου Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

η) Ευθυγράμμιση του νόμου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το κεκτημένο της ΕΕ.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Η Ουκρανία εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 15 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης: Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Ισημερινός, Καζακστάν, Κατάρ, Κιργιζία, Κουβέιτ, Λευκορωσία, Μπαχρέιν, Μογγολία, Ομάν, Σαουδική Αραβία, Τατζικιστάν, Τουρκία και Ουζμπεκιστάν.

Δεν σημειώθηκε πρόοδος ως προς την περαιτέρω ευθυγράμμιση με τον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης το 2023.

2. Ασφάλεια των εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων των βιομετρικών χαρακτηριστικών

Η Ουκρανία εκδίδει βιομετρικά διαβατήρια από το 2015. Τα τελευταία μη βιομετρικά διαβατήρια εκδόθηκαν το 2016 και η πλήρης κατάργησή τους θα λάβει χώρα το 2026, οπότε θα λήξουν. Τον Μάιο του 2022 αναπτύχθηκε και τέθηκε σε λειτουργία λογισμικό για τη διαγραφή των διπλότυπων δεδομένων στο Εθνικό Σύστημα Βιομετρικής Επαλήθευσης και Ταυτοποίησης πολιτών της Ουκρανίας, αλλοδαπών και ανιθαγενών (NSBVI), το οποίο διαχειρίζεται η Κρατική Υπηρεσία Μετανάστευσης της Ουκρανίας. Ως αποτέλεσμα της διαγραφής διπλότυπων δεδομένων που πραγματοποιήθηκε, βρέθηκαν 4 581 διπλές περιπτώσεις με πολύ υψηλό ή μέτριο επίπεδο εμπιστοσύνης. Η διαδικασία αυτή ήταν ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης, καθώς και για την ορθή διαχείριση των πληροφοριών.

Κάθε πολίτης της Ουκρανίας λαμβάνει έναν μοναδικό εθνικό αριθμό, ο οποίος δεν αλλάζει ποτέ (ακόμα και αν το εν λόγω πρόσωπο αλλάξει όνομα) και ενσωματώνεται σε κάθε έγγραφο ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένων των διαβατηρίων.

Παρά τον συνεχιζόμενο επιθετικό πόλεμο κατά της Ουκρανίας, το 2023 συνεχίστηκε η έκδοση εγγράφων ταυτότητας, εκτός από τα εδάφη της Ουκρανίας που τελούν προσωρινά υπό την κατοχή της Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένης της Κριμαίας. Μετά από προσωρινή διακοπή το 2022, το 2023 η Ουκρανία έθεσε εκ νέου σε λειτουργία το μητρώο μη έγκυρων ουκρανικών διαβατηρίων· η βάση δεδομένων ενημερώνεται καθημερινά. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ Ουκρανίας και Ιντερπόλ σχετικά με κλαπέντα και απολεσθέντα έγγραφα δεν έχει διακοπεί ποτέ.

3. Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, διαχείριση της μετανάστευσης, άσυλο

Από την έναρξη της ρωσικής εισβολής πλήρους κλίμακας, μεγάλα τμήματα των ουκρανικών διεθνών συνόρων κατέχονται από τη Ρωσία. Συνολικά 110 σημεία διέλευσης στα σύνορα με τη Ρωσία, τη Λευκορωσία και το τμήμα της Υπερδνειστερίας στα σύνορα με τη Μολδαβία παρέμειναν κλειστά. Άλλα 49 σημεία σε εδάφη που κατέχονται προσωρινά από τη Ρωσία δεν βρίσκονται πλέον υπό τον έλεγχο της Ουκρανίας. Ωστόσο, σε τομείς υπό τον έλεγχο της ουκρανικής κυβέρνησης η διαχείριση των συνόρων συνεχίστηκε χωρίς διακοπή.

Τον Ιούλιο του 2023 τροποποιήθηκε η στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2023-2025 τροποποιήθηκε. Τον Δεκέμβριο του 2023 εγκρίθηκε το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής. Τον Ιούνιο του 2023 εγκρίθηκε επίσημα εθνική μεθοδολογία για την αξιολόγηση της ποιότητας της εφαρμογής, η οποία σχεδιάστηκε με τη βοήθεια εμπειρογνωμόνων της ΕΕ. Στη συνέχεια, συγκροτήθηκε κοινή ομάδα εργασίας για τον ποιοτικό έλεγχο στη διαχείριση των συνόρων, στην οποία συμμετέχουν ο Frontex και η συμβουλευτική αποστολή της ΕΕ (στο εξής: EUAM) στην Ουκρανία με την ιδιότητα του παρατηρητή.

Το 2023 καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για την αναβάθμιση του τεχνικού εξοπλισμού όλων των συνοριακών σημείων διέλευσης που παρέμεναν υπό τον έλεγχο της Ουκρανίας. Οι ουκρανικές συνοριακές υπηρεσίες έλαβαν από ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ σημαντικές ποσότητες εξοπλισμού και εξειδικευμένη κατάρτιση. Η επιχορήγηση ύψους 12 εκατ. EUR από τον Frontex για τη στήριξη της Κρατικής Υπηρεσίας Συνοριοφυλακής της Ουκρανίας υλοποιήθηκε επιτυχώς καθ' όλη τη διάρκεια του 2023. Ο εξοπλισμός που αποκτήθηκε αποτέλεσε σταθερή τεχνική συμβολή στη διατήρηση των βασικών λειτουργιών ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων (στο εξής: ΟΔΣ) των Ουκρανών θεσμικών εταίρων. Η επιχορήγηση επέτρεψε την ενίσχυση των ικανοτήτων, ιδίως στα δυτικά σύνορα της χώρας, προετοιμάζοντας το έδαφος για νέες κοινές επιχειρησιακές δραστηριότητες.

Συνεχίστηκαν οι κοινές περιπολίες με τις συνοριακές υπηρεσίες ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ.

Τον Ιούνιο του 2023 η Ουκρανία θέσπισε δύο νέους νόμους για τη μετανάστευση, οι οποίοι επικαιροποιούν, μεταξύ άλλων, τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης αδειών διαμονής και τις κυρώσεις για αντικανονική διαμονή.

Δεδομένου ότι η αεροπορική και θαλάσσια πρόσβαση στην Ουκρανία είναι περιορισμένη, και το σύνολο του εδάφους, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων, υπόκειται σε στρατιωτικό νόμο, μειώθηκαν τόσο οι νόμιμες όσο και οι αντικανονικές μεταναστευτικές ροές προς, από και διαμέσου της Ουκρανίας. Το 2023 συνελήφθησαν συνολικά 5 467 παράτυποι μετανάστες στα σύνορα με την Ουκρανία (12 094 το 2022) και ανακαλύφθηκαν 3 389 αντικανονικοί μετανάστες στο έδαφος της Ουκρανίας (5 062 το 2022)· το 45 % των τελευταίων ήταν πολίτες της Ρωσίας, του Αζερμπαϊτζάν και της Μολδαβίας.

Η Ουκρανία συνέχισε να καταπολεμά την εμπορία ανθρώπων και συνέχισε να συμμετέχει στην εφαρμογή του κοινού σχεδίου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων της εμπορίας ανθρώπων και τη στήριξη των δυνητικών θυμάτων μεταξύ εκείνων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Η Ουκρανία συμμετέχει ενεργά στις τακτικές συνεδριάσεις του δικτύου εθνικών συντονιστών και εισηγητών της ΕΕ και στη συνεργασία για την επιβολή του νόμου και τη δικαστική συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς της ΕΕ. Το 2024 συμμετείχε σε 19 επιχειρησιακές δράσεις που οργανώθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) και σε διάφορες κοινές ομάδες έρευνας κατά ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στην εμπορία ανθρώπων. Λόγω των οικονομικών δυσχερειών και της ρωσικής στρατιωτικής επίθεσης, οι Ουκρανοί υπήκοοι παραμένουν ευάλωτοι στην εμπορία ανθρώπων. Ως εκ τούτου, οι δράσεις που ορίζονται στο κοινό σχέδιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται.

Η συνεργασία μεταξύ Ουκρανίας και Frontex βασίζεται στη συμφωνία συνεργασίας που υπεγράφη το 2007. Το 2023 ο Frontex συνέχισε να παρέχει σχετικές συμβουλές στο πλαίσιο της εντολής του, βοηθώντας τις ουκρανικές αρχές να ανταποκριθούν σε επείγουσες ανάγκες ανάπτυξης ικανοτήτων και σε διαδικασία προβληματισμού σχετικά με το νέο πολυετές πλαίσιο ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων (ΟΔΣ).

Το 2023 δεν πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις της μεικτής επιτροπής επανεισδοχής ΕΕ-Ουκρανίας. Ωστόσο, η ανάπτυξη της συνεργασίας με τα κράτη μέλη της ΕΕ στον τομέα της επανεισδοχής συνεχίστηκε το 2023, με την υπογραφή πρωτοκόλλων εφαρμογής με τη Ρουμανία και τη Λετονία.

Η Ουκρανία συνέχισε τη συνεργασία με τον ΔΟΜ, το Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη Μεταναστευτικής Πολιτικής (ICMPD) και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Εξακολούθησαν να εξετάζονται αιτήσεις ασύλου στην Ουκρανία. Ωστόσο, μετά τη ρωσική εισβολή πλήρους κλίμακας στις 24 Φεβρουαρίου 2022, ο αριθμός των αιτήσεων μειώθηκε σημαντικά· το 2021 υποβλήθηκαν 1 198 αιτήσεις, αλλά μόνο 205 το 2022 και 109 το 2023. Οι θετικές αποφάσεις μειώθηκαν από 157 το 2021 σε 46 το 2022 και 53 το 2023. Στα τέλη του 2023 υπήρχαν 2 520 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ή πρόσωπα υπό καθεστώς επικουρικής προστασίας που διέμεναν στην Ουκρανία.

4. Παρακολούθηση των τάσεων της μετανάστευσης, της προσωρινής προστασίας, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και της επανεισδοχής

Μετά την ενεργοποίηση της οδηγίας για την προσωρινή προστασία[19] το 2022, από τις 5 Νοεμβρίου 2024 **ο εκτιμώμενος αριθμός των ενεργών καταχωρίσεων για προσωρινή προστασία** στα 27 κράτη μέλη, τη Νορβηγία, την Ισλανδία και την Ελβετία, σύμφωνα με τα δεδομένα που αναφορτώθηκαν στην πλατφόρμα προσωρινής προστασίας και διοχετεύθηκαν μέσω του δικτύου Blueprint, ανέρχεται σε **4 569 496,** από τις οποίες **4 424 322** στα **κράτη μέλη της ΕΕ**. Υποβλήθηκαν 436 095 ανενεργές καταχωρίσεις στην πλατφόρμα. Η Γερμανία, η Πολωνία και η Τσεχία παραμένουν τα κράτη μέλη που φιλοξενούν τον μεγαλύτερο αριθμό δικαιούχων προσωρινής προστασίας (1,13 εκατομμύρια στη Γερμανία, σχεδόν 1 εκατομμύριο στην Πολωνία και σχεδόν 400 000 στην Τσεχία)[20]. Το 2023 εκδόθηκαν 1 056 020 αποφάσεις για τη χορήγηση προσωρινής προστασίας στην ΕΕ, αριθμός που αντιστοιχεί στο ένα τέταρτο του αριθμού των αποφάσεων που ελήφθησαν το 2022[21].

Το 2023 ο αριθμός των Ουκρανών αιτούντων διεθνή προστασία σε κράτη μέλη ήταν 16 145, δηλαδή κατά 46 % μικρότερος από ό,τι το 2022 (29 790). Το ποσοστό αναγνώρισης παρέμεινε σταθερό το 2023 (88 %).

Ο αριθμός των Ουκρανών υπηκόων που διήλθαν αντικανονικά τα σύνορα της ΕΕ το 2023 μειώθηκε κατά 11 % (4 579 το 2023 έναντι 5 148 το 2022). Το 2023 διαπιστώθηκε ότι 40 815 Ουκρανοί υπήκοοι διαμένουν αντικανονικά στην ΕΕ (43 360 το 2022, δηλαδή μείωση κατά 6 %). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου σε Ουκρανούς υπηκόους μειώθηκε κατά 37 %, δηλαδή από 28 795 το 2022 σε 18 235 το 2023.

19 Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2022, που διαπιστώνει την ύπαρξη μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από την Ουκρανία κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ και έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή προσωρινής προστασίας, ST/6846/2022/INIT (ΕΕ L 71 της 4.3.2022, σ. 1).

20 Στατιστικά στοιχεία | Eurostat (europa.eu).

21 Στατιστικά στοιχεία | Eurostat (europa.eu).

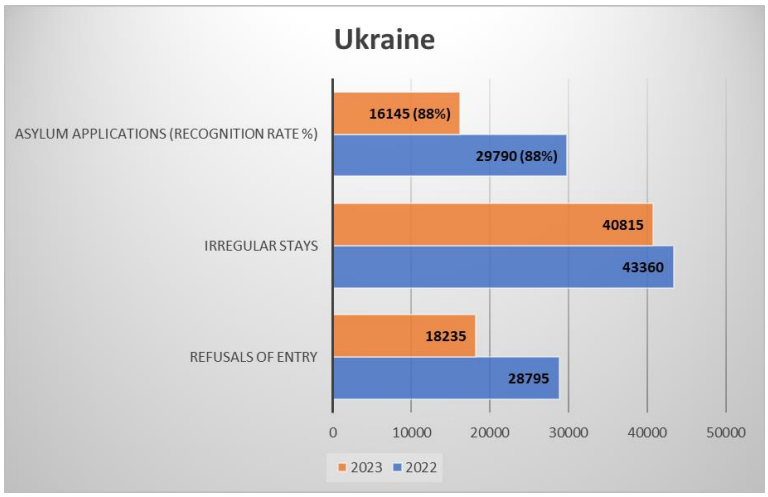

Πηγή: Eurostat

5. Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Τον Μάιο του 2023 η Ουκρανία ενέκρινε το γενικό στρατηγικό σχέδιο για τη μεταρρύθμιση του τομέα επιβολής του νόμου για την περίοδο 2023-2027, με φιλόδοξους στόχους. Τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2023 η Ουκρανία ενέκρινε αναθεωρημένη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τον Δεκέμβριο του 2023 η Ουκρανία θέσπισε νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου αγαθών και την αποφυγή των ειδικών φόρων κατανάλωσης / τελωνειακών δασμών· στον τομέα αυτό, το λαθρεμπόριο καπνού θεωρείται ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα από τις ουκρανικές αρχές. Τον Αύγουστο του 2024 η Ουκρανία ενέκρινε το σχέδιο δράσης, το οποίο θα εφαρμόσει τη γενική στρατηγική για τη μεταρρύθμιση του τομέα επιβολής του νόμου.

Η συνεργασία με την ΕΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος συνεχίστηκε, μεταξύ άλλων μέσω πέντε κοινών ομάδων έρευνας (στο εξής: ΚΟΕ) με τα κράτη μέλη της ΕΕ το 2023· οκτώ ακόμα ΚΟΕ με κράτη μέλη της ΕΕ δημιουργήθηκαν στις αρχές του 2024. Εντατική συνεργασία έλαβε επίσης χώρα στο πλαίσιο της EMPACT (122 επιχειρησιακές δράσεις). Η συνεργασία με την ΕΕ μέσω της Ευρωπόλ συνεχίστηκε με την ανταλλαγή περισσότερων από 28 000 μηνυμάτων μέσω του SIENA και με πολυάριθμες επιχειρησιακές δράσεις, κατά διαφόρων εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (συμπεριλαμβανομένης της απάτης σε κυβερνονομίσματα), το λαθρεμπόριο πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών, η παράνομη διακίνηση μεταναστών, η εμπορία ανθρώπων και το παράνομο εμπόριο πυροβόλων όπλων.

Καταβλήθηκαν προσπάθειες για τη βελτίωση της καταχώρισης και του ελέγχου της κυκλοφορίας των όπλων· τον Ιούνιο του 2023 τέθηκε σε λειτουργία ενοποιημένο μητρώο όπλων.

Στις 5 Ιουλίου 2024 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε σχέδιο κανονισμού που εκπόνησε το Υπουργείο Εσωτερικών για τη δημιουργία συντονιστικού κέντρου για την καταπολέμηση της παράνομης κυκλοφορίας πυροβόλων όπλων, των ουσιωδών συστατικών μερών του και των πυρομαχικών του, το οποίο θα λειτουργεί ως προσωρινό συμβουλευτικό όργανο στο πλαίσιο του υπουργικού συμβουλίου. Οι πρωταρχικοί στόχοι του Κέντρου περιλαμβάνουν τον συντονισμό των προσπαθειών των διαφόρων κρατικών υπηρεσιών που συμμετέχουν στην κυκλοφορία πυροβόλων όπλων, τη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και την ανάπτυξη κανονισμών με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Η πρωτοβουλία αυτή ευθυγραμμίζεται με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως περιγράφονται στη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση του 2023.

Υπάρχει επίσης επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας στον τομέα αυτό, μεταξύ άλλων από ομάδα εργασίας στο πλαίσιο της ομάδας Ευρωπαίων εμπειρογνωμόνων για τα πυροβόλα όπλα (EFE), η οποία αποτελείται από την Ουκρανία, πέντε κράτη μέλη της ΕΕ και την Ευρωπόλ. Η ΕΕ παρείχε κατάρτιση και συμβουλές εμπειρογνωμόνων υπό τον συντονισμό της EUAM. Το θέμα της διακίνησης πυροβόλων όπλων και άλλων φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού (SALW) εξετάζεται από το 2019 από την EUAM, μεταξύ άλλων μέσω έργου που υλοποιείται από τον ΟΑΣΕ [In support of Ukraine's efforts to combat illicit trafficking in weapons, ammunition and explosives (Υποστήριξη των προσπαθειών της Ουκρανίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών)]. Το έργο βασίζεται στη «στρατηγική SALW της ΕΕ» του 2018 και ενισχύει τις ικανότητες της Κρατικής Υπηρεσίας Συνοριοφυλακής, του Υπουργείου Εσωτερικών και της Κρατικής Υπηρεσίας Δασμών και Ελέγχου / των Κρατικών Τελωνείων της Ουκρανίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών στην Ουκρανία. Η εμπορία πυρομαχικών συζητείται επίσης στο πλαίσιο του «διαλόγου ΕΕ-Ουκρανίας για την εσωτερική ασφάλεια» από το 2023, μετά την υπαγωγή της Ουκρανίας σε καθεστώς υποψήφιας χώρας.

Σύμφωνα με τη «Στρατηγική της ΕΕ κατά των παράνομων πυροβόλων όπλων, φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού και των πυρομαχικών τους» του 2018, η ΕΕ συνεργάζεται συνεχώς με την Ουκρανία για την πρόληψη της εκτροπής πυροβόλων όπλων και SALW, των πυρομαχικών και των εκρηκτικών τους. Η δέσμευση της ΕΕ για την αντιμετώπιση του κινδύνου παράνομης διακίνησης SALW και των πυρομαχικών τους επικεντρώθηκε στους ακόλουθους τομείς: α) στήριξη που παρέχεται μέσω των υπό εξέλιξη αποφάσεων του Συμβουλίου ΚΕΠΠΑ που εφαρμόζονται από τον ΟΑΣΕ, την Περιφερειακή Υπηρεσία Διεκπεραίωσης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης για τη μείωση των φορητών όπλων (SEESAC) του αναπτυξιακού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) και την Conflict Armament Research· β) εφαρμογή του «Καταλόγου δράσεων [της ΕΕ] για την καταπολέμηση των πυροβόλων όπλων και άλλων μορφών εκτροπής SALW στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας»· παρακολούθηση της τελικής χρήσης της στρατιωτικής βοήθειας που παρέχεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη. Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης με την Ουκρανία και διεθνείς εταίρους στο πλαίσιο του διαλόγου ΕΕ-Ουκρανίας για την εσωτερική ασφάλεια· συναντήσεις της Quad + ΕΕ με την Ουκρανία· ομάδα διευθυντών της G7 για τη μη διάδοση· και τακτικοί διάλογοι με τρίτες χώρες σχετικά με τον έλεγχο των συμβατικών όπλων.

Όσον αφορά την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, η στρατηγική της κρατικής πολιτικής για τα ναρκωτικά για την περίοδο 2023-2030 δεν έχει εγκριθεί ακόμη. Η Ουκρανία συνέχισε τη διεθνή συνεργασία στον τομέα αυτό με τον EUDA βάσει συμφωνίας συνεργασίας του 2022, καθώς και στο πλαίσιο του έργου EU4MD II της Ευρωπόλ, στο εσωτερικό της EUBAM και στο πλαίσιο της EMPACT.

Για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (ιδίως της κλοπής κεφαλαίων μέσω εξαπάτησης και/ή ηλεκτρονικής παρείσφρησης), η Ουκρανία συνεργάστηκε εντατικά με τα κράτη μέλη της ΕΕ, την Ευρωπόλ και την Eurojust, αλλά και με οργανισμούς των ΗΠΑ και τρίτες χώρες (π.χ. Γεωργία).

Ως συνέπεια του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το δικαστικό σύστημα αντιμετώπισε πρωτοφανή αριθμό υποθέσεων που συνδέονταν με εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Μία από τις συνέπειες ήταν η δημιουργία, τον Απρίλιο του 2023, του συντονιστικού κέντρου για τη στήριξη των θυμάτων και των μαρτύρων. Μια άλλη συνέπεια της ρωσικής στρατιωτικής επίθεσης ήταν ο αυξημένος αριθμός πράξεων δολιοφθοράς και τρομοκρατίας

(187 το 2023), που στόχευαν ειδικά τις υποδομές ζωτικής σημασίας της Ουκρανίας, οι οποίες έπληξαν περαιτέρω τους πόρους των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και ασφάλειας, καθώς και του συνόλου του δικαστικού συστήματος.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς, η Ουκρανία συνέχισε να εφαρμόζει τη στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2021-2025 και το κρατικό πρόγραμμα για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2023-2025. Τον Αύγουστο του 2023 εγκρίθηκε η στρατηγική ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων για την περίοδο 2023-2025, ενώ το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της εγκρίθηκε από την κυβέρνηση τον Αύγουστο του 2024.

Τον Δεκέμβριο του 2023 εγκρίθηκε νέος νόμος για την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της Εθνικής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Διαφθοράς της Ουκρανίας (στο εξής: NABU), με τον οποίο το προσωπικό της NABU αυξήθηκε από 700 σε 1 000 άτομα. Από την άλλη, παρά τη σύσταση που διατυπώθηκε σε προηγούμενες εκθέσεις για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, δεν σημειώθηκε ακόμη πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία ικανοτήτων αυτόνομης παρακολούθησης επικοινωνιών από τη NABU. Τον Ιούλιο του 2023 η NABU συνήψε συμφωνία συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Την 1η Ιανουαρίου 2024 εγκρίθηκε ο νόμος για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας της Ειδικής Εισαγγελίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (στο εξής: SAPO)· ο εν λόγω νόμος παρέχει στη SAPO καθεστώς χωριστού νομικού προσώπου από τη Γενική Εισαγγελία και καθορίζει τη διαδικασία διαγωνισμού για διορισμό σε διοικητικές θέσεις στη SAPO και σε θέσεις εισαγγελέων, συμπεριλαμβανομένου του προϊσταμένου της SAPO.

Τον Μάρτιο του 2023 η Ουκρανία τροποποίησε τη νομοθεσία για την επιλογή και την προετοιμασία των εισαγγελέων, βελτιώνοντας τον μηχανισμό για τις προσλήψεις και τις πειθαρχικές διαδικασίες.

Άλλα νομοθετικά μέτρα σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς που εγκρίθηκαν το 2023 περιλάμβαναν ορισμένες τροποποιήσεις της νομοθεσίας για τη ρύθμιση της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών και την αποκατάσταση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων σχετικά με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, καθώς και νομοθετικές τροποποιήσεις για την αποκατάσταση της δήλωσης περιουσιακών στοιχείων από δημόσιους λειτουργούς.

Το 2023 η NABU κίνησε 257 έρευνες (έναντι 187 το 2022). Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας της NABU και υπό τη διαδικαστική καθοδήγηση της SAPO, το 2023 υποβλήθηκαν 100 κατηγορίες στο Ανώτατο Δικαστήριο για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (έναντι 54 το 2022)· το δικαστήριο εξέδωσε 44 τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις [μεταξύ άλλων, κατά τεσσάρων δικαστών, ενός βουλευτή, δύο αναπληρωτών υπουργών και ενός δημοσίου υπαλλήλου της ανώτερης κατηγορίας (A)].

Τον Ιούνιο του 2024 άρχισε να ισχύει ο νόμος για την αναθεώρηση της νομικής βάσης του Γραφείου Οικονομικής Ασφάλειας της Ουκρανίας, ο οποίος αναπτύσσει μια ανοικτή, διαφανή και ανταγωνιστική διαδικασία για την επιλογή της διοίκησης και του προσωπικού, τον έλεγχο του προσωπικού, καθώς και έναν ανεξάρτητο έλεγχο επιδόσεων, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της λογοδοσίας, της ακεραιότητας και του επαγγελματισμού κατά την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων.

6. Εξωτερικές σχέσεις και θεμελιώδη δικαιώματα

Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων διασφαλίζεται συνολικά και η Ουκρανία έχει επιδείξει τη δέσμευσή της να τα προστατεύσει και να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τα πρότυπα της ΕΕ, παρά τους

περιορισμούς λόγω του συνεχιζόμενου πολέμου και του στρατιωτικού νόμου. Ο στρατιωτικός νόμος έχει οδηγήσει σε ορισμένους περιορισμούς των δικαιωμάτων και των ελευθεριών, αλλά έχουν παραμείνει σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με την κατάσταση της ασφάλειας και γενικά εφαρμόζονται με προσοχή.

Η Ουκρανία σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την κύρωση του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου με την έγκριση του νόμου για την κύρωση του Καταστατικού της Ρώμης και προέβη σε βήματα για την ευθυγράμμιση της εγχώριας νομοθετικής εξουσίας με τις διεθνείς υποχρεώσεις.

Η Ουκρανία εξακολουθεί να υλοποιεί το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στην Ουκρανία» για την περίοδο 2023-2025. Στόχος του σχεδίου είναι η ενίσχυση των εθνικών ένδικων μέσων κατά των διακρίσεων και του μίσους, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των μορφών αποζημίωσης για τα θύματα.

Μετά την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η Ουκρανία ενέκρινε τροποποιήσεις του κώδικα για τα διοικητικά αδικήματα τον Μάιο του 2024, ώστε η νομοθεσία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας να ευθυγραμμιστεί με τη σύμβαση.

Ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής πλήρους κλίμακας εισβολής και της εσκεμμένης στόχευσης αμάχων και μη στρατιωτικών υποδομών, ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία εξακολουθεί να αυξάνεται μεταξύ των στρατιωτικών και των αμάχων. Τον Ιούνιο του 2023 η Ουκρανία ενέκρινε νέο νόμο για την καταχώριση των ατόμων με αναπηρία που χρήζουν βοήθειας από εξειδικευμένα ταμεία. Ο νέος νόμος συνοδεύτηκε από δημοσιονομική προσπάθεια για τη χρηματοδότηση της βοήθειας προς τα άτομα με αναπηρία.

Στις 8 Δεκεμβρίου 2023 η Ουκρανία τροποποίησε τη νομοθεσία για τις εθνικές μειονότητες, εισάγοντας ουσιαστικές αλλαγές στους νόμους για τις εθνικές μειονότητες (κοινότητες), τα μέσα ενημέρωσης, την κρατική γλώσσα, τις εκδόσεις και την εκπαίδευση, και ακολούθησαν διάφοροι εκτελεστικοί νόμοι, χάρτες πορείας και μεθοδολογίες.

Ως αποτέλεσμα του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας, υπάρχουν 3,7 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένοι στην Ουκρανία. Τον Απρίλιο του 2023 η Ουκρανία ενέκρινε στρατηγική κρατικής πολιτικής για τις εσωτερικές εκτοπίσεις και το συνοδευτικό σχέδιο δράσης για την περίοδο 2023-2025. Ένας από τους κύριους στόχους, εκτός από τη στέγαση και την απασχόληση, είναι η διασφάλιση της συνεχούς εκπαίδευσης των παιδιών από εκτοπισμένες οικογένειες.

7. Συστάσεις

Συνολικά, η Ουκρανία εξακολουθεί να πληροί τις απαιτήσεις για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και έχει λάβει μέτρα για την εφαρμογή ορισμένων από τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, όπου είναι δυνατόν στο τρέχον πλαίσιο. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

α) ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Ουκρανίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

β) Συνέχιση της ενίσχυσης των προσπαθειών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, με ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου πυροβόλων όπλων και

ναρκωτικών, στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και στην οικονομική διάσταση του οργανωμένου εγκλήματος, παρά τις προκλήσεις που σχετίζονται με τον πόλεμο.

γ) Συνέχιση της ενίσχυσης του πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς, διασφαλίζοντας ότι οι θεσμοί για την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι πλήρως ανεξάρτητοι και ικανοί να αποφέρουν πραγματικά και σημαντικά αποτελέσματα, μεταξύ άλλων ενόψει των μακροπρόθεσμων προσπαθειών ανασυγκρότησης.

ΚΟΣΟΒΟ

Η Επιτροπή ξεκίνησε διάλογο με το Κόσοβο για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων στις 19 Ιανουαρίου 2012 και στις 14 Ιουνίου 2012 παρουσίασε χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων[22], προσδιορίζοντας τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που το Κόσοβο έπρεπε να λάβει και να εφαρμόσει. Στη συνέχεια, η Επιτροπή εξέδωσε τέσσερις εκθέσεις για την αξιολόγηση της προόδου του Κοσόβου[23]. Στις 4 Μαΐου 2016 η Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο[24] να άρουν την υποχρέωση θεώρησης για το Κόσοβο. Αφού το Κόσοβο εκπλήρωσε τις δύο απαιτήσεις που εκκρεμούσαν προηγουμένως[25], στις 18 Ιουλίου 2018[26] η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι το Κόσοβο πληρούσε και τα 95 κριτήρια αξιολόγησης που καθορίζονται στον χάρτη πορείας και πρότεινε την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για το Κόσοβο.

Κατόπιν διαπραγματεύσεων μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις 19 Απριλίου 2023 εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/850[27] για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 με τη μεταφορά του Κοσόβου από το μέρος 2 του παραρτήματος Ι στο μέρος 4 του παραρτήματος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού. Η απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2024 και περιορίζεται στους κατόχους βιομετρικών διαβατηρίων που εκδίδονται από το Κόσοβο σύμφωνα με τα πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (στο εξής: ΔΟΠΑ).

Μετά την ολοκλήρωση του χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων το 2018, το Κόσοβο συνέχισε να θεσπίζει και να εφαρμόζει νομοθεσία στους τομείς που καλύπτονται από τον χάρτη πορείας, συμμορφούμενο σε μεγάλο βαθμό με τα ενωσιακά και διεθνή πρότυπα σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης του χάρτη πορείας.

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Το Κόσοβο εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 16 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης: Γουιάνα, Εσουατίνι, Ιορδανία, Κατάρ, Κουβέιτ, Λεσόθο, Μαλάουι, Μαλδίβες, Μπαχρέιν, Μπελίζ, Ομάν, Παπούα-Νέα Γουινέα, Σάο Τομέ και Πρίνσιπε, Σαουδική Αραβία, Τουρκία και Φίτζι. Τον Αύγουστο του 2024 το Κόσοβο επανέφερε την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους της Μποτσουάνα, της Ναμίμπια και της Νότιας Αφρικής.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο του κανονισμού που χορήγησε στο Κόσοβο το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης[28], προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή διαχείριση της μετανάστευσης

---

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_12_605.

23 COM(2013) 66 final, COM(2014) 488 final, COM(2015) 906 final και συνοδευτικό SWD(2015) 706 final και COM(2016) 276 final.

24 COM(2016) 277 final.

25 Κύρωση της συμφωνίας οριοθέτησης των συνόρων με το Μαυροβούνιο (21 Μαρτίου 2018) και δημιουργία και ενίσχυση ενός σταθερού ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις έρευνες και τις τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς.

26 COM(2018) 543 final.

27 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/850 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Απριλίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [Κόσοβο (Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την ΑΣΑΗΕ 1244/1999 και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.)].

28 Ό.π., αιτιολογική σκέψη 6.

και ένα ασφαλές περιβάλλον, το Κόσοβο θα πρέπει να επιδιώξει την περαιτέρω ευθυγράμμιση της πολιτικής του στον τομέα των θεωρήσεων με εκείνη της ΕΕ. Η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων του Κοσόβου με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ συντελεί στην αύξηση του κινδύνου αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων.

Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού της προγράμματος βάσει του σχεδίου ανάπτυξης, το Κόσοβο έχει δεσμευτεί να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τον ενωσιακό κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, θα ήταν ένα ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από το Κόσοβο.

2. Ασφάλεια των εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων των βιομετρικών χαρακτηριστικών

Το Κόσοβο εκδίδει μηχαναναγνώσιμα βιομετρικά προσωπικά ταξιδιωτικά έγγραφα σύμφωνα με τα πρότυπα ΔΟΠΑ και ΕΕ για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τα βιομετρικά στοιχεία στα ταξιδιωτικά έγγραφα. Μηχαναγνώσιμα βιομετρικά προσωπικά ταξιδιωτικά έγγραφα εκδίδονται από το 2011. Τα τελευταία μη βιομετρικά διαβατήρια που είχαν εκδοθεί το 2011 έληξαν το 2021. Ως εκ τούτου, δεν κυκλοφορούν πλέον έγκυρα μη βιομετρικά διαβατήρια. Ένα κράτος μέλος ανέφερε ότι, παρόλο που το νέο βασικό ταξιδιωτικό έγγραφο που εκδίδεται από το Κόσοβο (βιομετρικά στοιχεία με τσιπ) έχει καλά χαρακτηριστικά ασφαλείας, τα έγγραφα εξατομικεύονται με τεχνολογία εκτόξευσης μελάνης, κάτι που διευκολύνει την πλαστογράφησή τους.

Το 2023 το Κόσοβο δρομολόγησε δύο πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ασφάλειας των εγγράφων: πρώτον, η κυβέρνηση ενέκρινε νέο νόμο για τα δελτία ταυτότητας και τον υπέβαλε στη Συνέλευση προς έγκριση· δεύτερον, ενέκρινε νέα διοικητική οδηγία για την έκδοση δελτίων ταυτότητας, η οποία απλουστεύει τη διαδικασία υποβολής αίτησης και ενισχύει τα χαρακτηριστικά ασφαλείας των δελτίων ταυτότητας.

Η αστυνομία του Κοσόβου αναφέρει τακτικά στην Ιντερπόλ απολεσθέντα και κλαπέντα διαβατήρια. Το 2022 ανέφερε 4 440 κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα, ενώ το 2023 ανέφερε 4 531 τέτοια έγγραφα στην Ιντερπόλ.

3. Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, διαχείριση της μετανάστευσης, άσυλο

Όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων, τον Δεκέμβριο του 2023 το Κόσοβο ενέκρινε νέο νόμο για τον έλεγχο των συνόρων με σκοπό την περαιτέρω ευθυγράμμιση με το σχετικό κεκτημένο της ΕΕ, και συγκεκριμένα με τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν και τις οδηγίες για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες (API) και τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR). Το Κόσοβο εξακολουθεί να εφαρμόζει ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (IBM) στα σημεία διέλευσης των συνόρων του, βελτιώθηκε το 2013 με τη δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Διαχείρισης των Συνόρων (NCBM), το οποίο είναι επιφορτισμένο με τη διανομή πληροφοριών και λειτουργεί ως κοινό διυπηρεσιακό κέντρο ανάλυσης κινδύνων. Το Κόσοβο έχει καταρτίσει και εγκρίνει τρεις διαδοχικές στρατηγικές για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων κατά την περίοδο 2009-2024. Επί του παρόντος εφαρμόζεται στρατηγική για την περίοδο 2020-2025.

Η βάση για τη συνεργασία με το Κόσοβο είναι η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ΕΕ-Κοσόβου, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2016. Το Κόσοβο υπέγραψε επίσης ορισμένες διμερείς συμφωνίες σχετικά με τη διαχείριση των συνόρων με γειτονικές χώρες, όπως η συμφωνία του 2018

με την Αλβανία, σχετικά με τους κοινούς συνοριακούς ελέγχους στο συνοριακό σημείο διέλευσης Morine-Kukes.

Το Κόσοβο υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας με τον Frontex το 2016. Έκτοτε, το Κόσοβο έχει συνεργαστεί στενά με τον Frontex, καθώς οι αρχές του Κοσσυφοπεδίου έχουν επωφεληθεί από την εμπειρογνωμοσύνη των υπαλλήλων του Frontex στον τομέα της επαλήθευσης εγγράφων και της διαχείρισης των συνόρων. Ένα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου «Περιφερειακή στήριξη της ΕΕ για την ενίσχυση των ικανοτήτων ασφάλειας των συνόρων στα Δυτικά Βαλκάνια» είναι να αποκτήσει το Κόσοβο πρόσβαση σε προγράμματα και εξοπλισμό ανάπτυξης ικανοτήτων, να προωθήσει τα εθνικά κέντρα συντονισμού, καθώς και να ευθυγραμμίσει τη στρατηγική ΟΔΣ με την έννοια και τη στρατηγική της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων.

Όσον αφορά τη διαχείριση της αντικανονικής μετανάστευσης, τον Δεκέμβριο του 2023, λίγες ημέρες πριν από την έναρξη ισχύος της ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων, το Κόσοβο θέσπισε μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης για την παρακολούθηση των μεταναστευτικών τάσεων των πολιτών του Κοσόβου στον χώρο Σένγκεν. Το Υπουργείο Εσωτερικών αναθεώρησε το σχέδιο δράσης της στρατηγικής για τη μετανάστευση, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τις πρόσφατες εξελίξεις στην ΕΕ. Το σχέδιο δράσης εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2024.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, έως το 2022 το Κόσοβο είχε υπογράψει συμφωνίες επανεισδοχής με 24 χώρες, συμπεριλαμβανομένων 20 κρατών μελών του χώρου Σένγκεν. Το 2023 το Κόσοβο άρχισε να διαπραγματεύεται διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής με τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία. Συνολικά, τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι η συνεργασία με το Κόσοβο στον τομέα της επανεισδοχής είναι πολύ στενή. Ένα κράτος μέλος τόνισε ότι απαιτούνται βελτιώσεις όσον αφορά ορισμένες αιτήσεις επανεισδοχής που απορρίπτονται όλο και περισσότερο από το 2018, μεταξύ άλλων λόγω έλλειψης καταχώρισης σε βιομετρικές βάσεις δεδομένων ή ανακριβών στοιχείων στο ληξιαρχικό μητρώο.

Μετά τη δρομολόγηση της ετήσιας πρόσκλησης του Frontex προς τα θεσμικά όργανα εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας ανά χώρα υπό τη διαχείριση του Frontex ως παρατηρητές, χορηγήθηκε στο Κόσοβο καθεστώς παρατηρητή στη CWG Αλγερίας, Ιράκ, Μαρόκου.

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) και το Υπουργείο Εσωτερικών υπέγραψαν τον Μάρτιο του 2022 χάρτη πορείας για τη συνεργασία μεταξύ του Κοσόβου και του EUAA, όσον αφορά την ενίσχυση του συστήματος ασύλου και υποδοχής σύμφωνα με τα κοινά πρότυπα του συστήματος ασύλου και τα πρότυπα της ΕΕ. Τον Μάρτιο του 2024 η προθεσμία για την εφαρμογή του χάρτη πορείας παρατάθηκε για ένα έτος, λαμβανομένου υπόψη ότι ορισμένοι από τους στόχους που προβλέπονται στον χάρτη πορείας εξακολουθούν να είναι συναφείς.

4. Παρακολούθηση των τάσεων της μετανάστευσης, της προσωρινής προστασίας, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από πολίτες του Κοσόβου σημείωσε μικρή μείωση (4,5 %) μεταξύ του 2022 και του 2023, με 3 220 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2022 έναντι 3 075 το 2023. Το ποσοστό αναγνώρισης ήταν 14 % το 2022 και μειώθηκε στο 10 % το 2023.

Το 2023 τα κράτη μέλη ανέφεραν 176 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων από πολίτες του Κοσόβου, δηλαδή 48 % λιγότερες από ό,τι το 2022 (339), ενώ ο αριθμός των πολιτών του Κοσόβου που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 13 % σε σύγκριση με

το 2022 (από 5 025 το 2022 σε 4 360 το 2023). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου πολιτών του Κοσόβου στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 3 % το 2023 (από 1 830 το 2022 σε 1 780 το 2023), γεγονός που σηματοδοτεί θετική μεταβολή της τάσης σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν το 2023 (4 565) παρέμεινε σταθερός σε σύγκριση με το 2022 (4 455), καταγράφοντας μικρή αύξηση κατά 2 %. Το 2023 αναφέρθηκαν 1 465 επιστροφές πολιτών του Κοσόβου, σε σύγκριση με 1 540 το 2022 (μείωση κατά 5 %). Η ίδια τάση παρατηρήθηκε στο ποσοστό επιστροφής, το οποίο μειώθηκε από 35 % το 2022 σε 32 % το 2023.

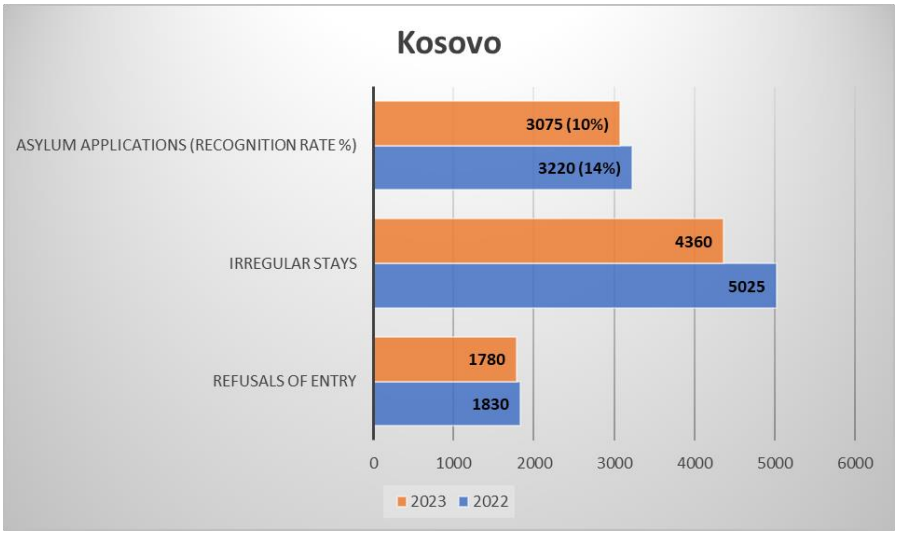

Πηγή: Eurostat

Δεδομένου ότι τα πλήρη στοιχεία της Eurostat για το έτος 2024 θα είναι διαθέσιμα στα μέσα του 2025, δεν είναι ακόμη δυνατόν να αξιολογηθεί πλήρως ο αντίκτυπος της έναρξης ισχύος της ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων στις τάσεις της μετανάστευσης και του ασύλου στον χώρο Σένγκεν.

Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν σημαντική αύξηση των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από πολίτες του Κοσόβου από τις αρχές του 2024. Κατά τους πρώτους επτά μήνες του 2024 υποβλήθηκαν 3 905 αιτήσεις από πολίτες του Κοσόβου στα κράτη μέλη της ΕΕ (+ 108 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2023). Στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν για την αντιμετώπιση του ζητήματος, το Κόσοβο και η τοπική ομάδα συνεργασίας Σένγκεν ξεκίνησαν συζητήσεις για τη δημιουργία μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών των κρατών μελών (συμπεριλαμβανομένων των τοπικών διπλωματικών αποστολών) και των αρχών του Κοσόβου με σκοπό την παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης και του ασύλου. Η πρωτοβουλία αυτή περιλαμβάνει επίσης την εκ νέου διεξαγωγή της εσωτερικής επικοινωνιακής εκστρατείας του Κοσόβου για την ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ισχύουν για τα ταξίδια στον χώρο Σένγκεν και τη διμερή συνεργασία του Κοσόβου με τα κράτη μέλη της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο.

5. Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Από τον Ιούνιο του 2023, λόγω έλλειψης αποφασιστικών μέτρων αποκλιμάκωσης της έντασης στο βόρειο Κόσοβο, η ΕΕ εφαρμόζει σειρά μέτρων έναντι του Κοσόβου, τα οποία έχουν επίσης αντίκτυπο στη χρηματοδοτική στήριξη. Το 2023 το Κόσοβο άρχισε να εφαρμόζει τις τροποποιήσεις που επήλθαν το 2022 στο νομικό πλαίσιο για ποινικές και δικαστικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων του ποινικού κώδικα, του κώδικα ποινικής δικονομίας, του νόμου για την υπηρεσία πρόληψης της διαφθοράς και του νόμου για τη δήλωση, την προέλευση και τον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων και δώρων. Το Κόσοβο τροποποίησε περαιτέρω τον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής

Δικονομίας το 2023. Οι τροποποιήσεις αυτές συνέβαλαν στην περαιτέρω ευθυγράμμιση του νομικού πλαισίου του Κοσόβου με το κεκτημένο της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς. Το Κόσοβο δρομολόγησε επίσης την κατάρτιση της νέας στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η εθνική στρατηγική και το σχέδιο δράσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας για την περίοδο 2023-2028 εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 2023.

Τον Οκτώβριο του 2023 εκδόθηκε νόμος για την ειδική εισαγγελία, ο οποίος παρέχει ιδίως τη νομική βάση για μια ειδική μονάδα έρευνας εντός της αστυνομίας του Κοσόβου για τη στήριξη της Ειδικής Εισαγγελίας. Ο νόμος αυτός δημιουργεί επίσης τη βάση για τις κοινές ομάδες ερευνών για τη διερεύνηση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων για τα οποία είναι αρμόδια η Ειδική Εισαγγελία.

Η συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας μεταξύ του Κοσόβου και της ΕΕ υποστηρίζεται από συμφωνία συνεργασίας που υπεγράφη το 2020 μεταξύ του Κοσόβου και της Ευρωπόλ, η οποία συμπληρώνεται από ειδικές συμφωνίες για την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών και τη χρήση του διαύλου της SIENA. Το Κόσοβο έχει τοποθετήσει αξιωματικό σύνδεσμο στην Ευρωπόλ από τον Μάρτιο του 2023. Η αστυνομία του Κοσόβου συμμετέχει επίσης σε δραστηριότητες της EMPACT· όσον αφορά τον κύκλο EMPACT της περιόδου 2024-2025, το Κόσοβο επιβεβαίωσε τη συμμετοχή του σε 12 επιχειρησιακά σχέδια δράσης και 70 επιχειρησιακές δράσεις. Οι αρχές συνέχισαν να εφαρμόζουν τη διμερή συμφωνία εφαρμογής με την ΕΕ σχετικά με το κοινό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας για τα Δυτικά Βαλκάνια.

Το Κόσοβο διατηρεί επίσης συμφωνία συνεργασίας με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL), η οποία υπεγράφη το 2017. Το Κόσοβο συμμετέχει σε δραστηριότητες του CEPOL, μεταξύ άλλων μέσω του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου «Εταιρική σχέση Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας».

Το Κόσοβο συνέχισε τη συνεργασία του με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά (EUDA) βάσει συμφωνίας συνεργασίας του 2020, καθώς και στο πλαίσιο του έργου IPA8.

6. Θεμελιώδη δικαιώματα

Γενικά, το συνταγματικό και νομικό πλαίσιο του Κοσόβου εγγυάται την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Το Κόσοβο διόρισε εθνικό συντονιστή για την ενδοοικογενειακή βία και δημιούργησε κεντρική γραμματεία για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Όσον αφορά την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, το Κόσοβο έθεσε σε εφαρμογή ένα νέο πρόγραμμα για την αποκατάσταση των δραστών και ενέκρινε τροποποιήσεις της ποινικής νομοθεσίας που αυξάνουν την τιμωρία και θεσπίζουν διασφαλίσεις για την εφαρμογή του νόμου. Οι τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντιμετώπισαν επίσης ορισμένες ελλείψεις που σχετίζονται με τη συμμόρφωση με τις δικονομικές προθεσμίες και την εκπροσώπηση της υπεράσπισης. Στα εναπομένοντα ζητήματα που προκαλούν ανησυχία περιλαμβάνονται οι καθυστερημένες και υπερβολικά παρατεταμένες δικαστικές διαδικασίες. Η έγκριση του αστικού κώδικα, ο οποίος θα ενισχύσει την προστασία των αστικών και θεμελιωδών δικαιωμάτων, εξακολουθεί να εκκρεμεί.

Η κυβέρνηση ενέκρινε στρατηγική για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των κοινοτήτων, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Ωστόσο, αρκετές ενέργειες επηρέασαν αρνητικά τα δικαιώματα και τις συνθήκες διαβίωσης των μη πλειονοτικών κοινοτήτων στο βόρειο Κόσοβο, όπως διαδικασίες απαλλοτρίωσης που πραγματοποιήθηκαν χωρίς να ακολουθηθούν νομικές διαδικασίες, κανονισμός της Κεντρικής Τράπεζας που περιορίζει τις

συναλλαγές σε μετρητά σε οποιοδήποτε άλλο νόμισμα εκτός του ευρώ, και κλείσιμο σερβικών τραπεζών, σερβικών ταχυδρομικών γραφείων και παρόχων δημόσιων υπηρεσιών που υποστηρίζονται από τη Σερβία στο Κόσοβο, οι οποίες λειτουργούσαν εκτός του νομικού πλαισίου του Κοσόβου. Το Κόσοβο αναμένεται να διαφυλάξει τους υφιστάμενους μηχανισμούς για την προστασία των δικαιωμάτων των μη πλειονοτικών κοινοτήτων και να βελτιώσει την εφαρμογή τους, με συντονισμένο και συμφωνημένο τρόπο, κάνοντας χρήση του διαλόγου υπό την αιγίδα της ΕΕ για την εξομάλυνση των σχέσεων με τη Σερβία. Σε μια πολυαναμενόμενη απόφαση, το Κόσοβο εφάρμοσε την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου στην υπόθεση Deçan/Dečani Monastery σχετικά με την ιδιοκτησία γης.

Τον Ιούλιο του 2024 η Συνέλευση ενέκρινε νέο νόμο για τη ρυθμιστική αρχή των μέσων ενημέρωσης. Ο εν λόγω νόμος συμβάλλει στη βελτίωση της ρύθμισης των μέσων ενημέρωσης και των επιδόσεων της ρυθμιστικής αρχής. Ωστόσο, οι τροπολογίες της Συνέλευσης δεν αντικατοπτρίζουν την πλειονότητα των συστάσεων της ΕΕ και άλλων διεθνών εταίρων. Εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία, τις εξουσίες και τη χρηματοδότηση της ρυθμιστικής αρχής και σχετικά με την έλλειψη σαφήνειας και αναλογικότητας του νόμου. Η αντιπολίτευση παρέπεμψε τον νόμο στο Συνταγματικό Δικαστήριο προς έλεγχο.

7. Συστάσεις

Συνολικά, το Κόσοβο εξακολουθεί να πληροί τις απαιτήσεις για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Ωστόσο, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων του Κοσόβου με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να καθιερωθεί αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, είτε μέσω επιχειρησιακών και/ή διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) είτε από την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από το Κόσοβο.

β) Συνέχιση και ενίσχυση των πρωτοβουλιών που δρομολογήθηκαν πρόσφατα σε συνεργασία με τα κράτη μέλη για την παρακολούθηση του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου από πολίτες του Κοσόβου στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την παροχή ενημέρωσης σχετικά με τους κανόνες που ισχύουν για τα ταξίδια στον χώρο Σένγκεν και με την εφαρμογή αυστηρότερου ελέγχου κατά τις αναχωρήσεις.

γ) Συνέχιση της εφαρμογής των διμερών συμφωνιών επανεισδοχής ώστε να διατηρηθεί το σημερινό καλό επίπεδο συνεργασίας και προσπάθειες για τη σύναψη νέων συμφωνιών επανεισδοχής.

δ) Συνέχιση της εφαρμογής του νομικού πλαισίου και του πλαισίου πολιτικής σε δικαστικές και ποινικές υποθέσεις.

ε) Περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων των μειονοτικών κοινοτήτων και βελτίωση της εφαρμογής τους.

2. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 7 ΕΤΗ

ΑΛΒΑΝΙΑ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Η Αλβανία εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 13 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, από τις οποίες οκτώ απολαύουν μόνιμης απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης (Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Καζακστάν, Κίνα, Κουβέιτ, Λευκορωσία και Τουρκία) και για έξι ισχύει εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για είσοδο στην Αλβανία για τουριστικούς λόγους (Κατάρ, Μπαχρέιν, Ομάν, Σαουδική Αραβία και Ταϊλάνδη —16 Μαρτίου έως 31 Δεκεμβρίου 2024 και Ινδονησία —1η Απριλίου έως 31 Δεκεμβρίου 2024). Επιπλέον, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαθέτουν 10ετή άδεια διαμονής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η οποία ισχύει επί τουλάχιστον ένα έτος κατά τη στιγμή της εισόδου, μπορούν επίσης να εισέλθουν στην Αλβανία χωρίς θεώρηση.

Τον Απρίλιο του 2023 η Αλβανία διέγραψε τη Ρωσία, την Ινδία και την Αίγυπτο από τον κατάλογο των εποχικών απαλλαγών από την υποχρέωση θεώρησης. Ωστόσο, τον Μάρτιο του 2024 πρόσθεσε την Ινδονησία στον κατάλογο. Τον Μάιο του 2024 η Αλβανία ανέστειλε εν μέρει την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης με τη Λευκορωσία για τους κατόχους διπλωματικών και υπηρεσιακών διαβατηρίων. Ωστόσο, αυτό το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης διατηρείται για όλους τους Λευκορώσους κατόχους κοινού διαβατηρίου. Τον Ιούλιο του 2024 η Αλβανία ανέστειλε εν μέρει την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης με τη Γουιάνα για τους κατόχους όλων των διαβατηρίων.

Η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Αλβανίας με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ συντελεί στην αύξηση του κινδύνου αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων. Η Επιτροπή αναμένει από την Αλβανία περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων. Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού της προγράμματος βάσει του σχεδίου ανάπτυξης, η Αλβανία έχει δεσμευτεί να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τον ενωσιακό κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, αποτελεί χρήσιμο ελάχιστο προσωρινό μέτρο.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από υπηκόους της Αλβανίας μειώθηκε κατά 30 % μεταξύ του 2022 και του 2023, με 9 100 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2023 σε σύγκριση με 13 020 το 2022. Το ποσοστό αναγνώρισης της τάξης του 9 % το 2022 σημείωσε μικρή αύξηση το 2023 (10%).

Το 2023 τα κράτη μέλη ανέφεραν 639 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων από Αλβανούς υπηκόους, δηλαδή 14 % λιγότερες από ό,τι το 2022 (746). Την ίδια τάση ακολούθησε ο αριθμός των Αλβανών υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη το 2023 (32 975) σε σύγκριση με το 2022 (38 930) ή μείωση κατά 15 %. Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου για Αλβανούς υπηκόους στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 12 % το 2023 (από 15 265 το 2022 σε 13 440 το 2023).

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν το 2023 (17 415) μειώθηκε κατά 28 % σε σύγκριση με το 2022 (24 165). Το 2023 αναφέρθηκαν 8 235 επιστροφές Αλβανών υπηκόων, σε σύγκριση με 10 020 το 2022 (μείωση κατά 18 %). Το ποσοστό επιστροφής σημείωσε μικρή αύξηση από 41 % το 2022 σε 47 % το 2023, με αποτέλεσμα να συνεχιστεί η θετική τάση των τελευταίων ετών.

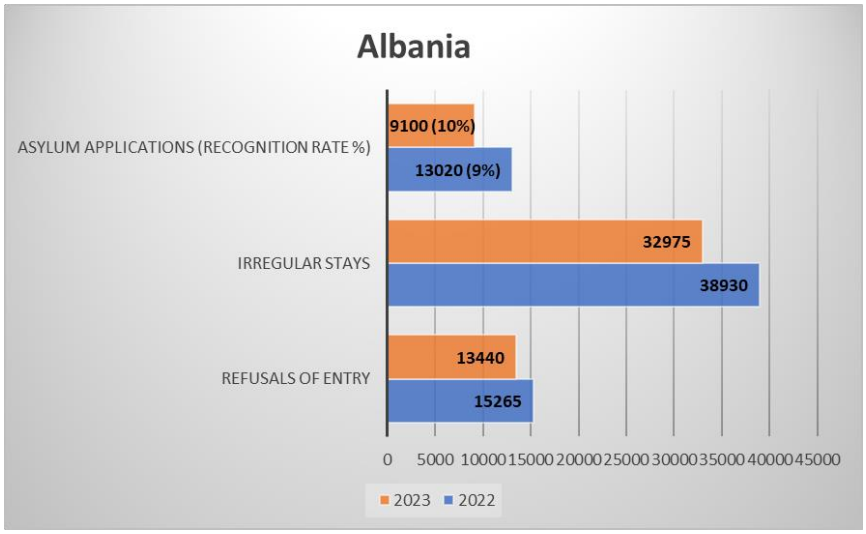

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Η Αλβανία συνέχισε να συμμετέχει θετικά στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Η Αλβανία συνέχισε να εφαρμόζει διατομεακή στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2021-2027 και το σχετικό σχέδιο δράσης για την περίοδο 2021-2023. Τον Μάιο του 2024 η Αλβανία ενέκρινε επίσης νέα εθνική στρατηγική για τη μετανάστευση για την περίοδο 2024-2030 και το σχετικό σχέδιο δράσης για την περίοδο 2024-2026. Οι εργασίες για τις πρωτοβουλίες αυτές επικεντρώθηκαν στην αύξηση των ικανοτήτων διαχείρισης της μετανάστευσης και στη διοργανική και διεθνή συνεργασία, με την υλοποίηση έξι έργων στον τομέα αυτό.

Όσον αφορά τη μετανάστευση και τη διαχείριση των συνόρων, διεξάγονται κοινές επιχειρήσεις με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex). Στις 15 Σεπτεμβρίου 2023 η Αλβανία υπέγραψε νέα συμφωνία περί καθεστώτος, η οποία άρχισε να ισχύει τον Ιούνιο του 2024 και επέτρεψε νέες τοποθετήσεις υπαλλήλων του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής από τον Frontex στα σύνορα της Αλβανίας με τρίτες χώρες, επιπλέον των υφιστάμενων τοποθετήσεων από το 2019 και το 2021 στα χερσαία σύνορα της Αλβανίας με την Ελλάδα και στα θαλάσσια σύνορα με την Ιταλία. Συνολικά, τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι η συνεργασία με την Αλβανία ήταν στενή. Υπάρχει αξιωματικός σύνδεσμος του Frontex με έδρα τα Τίρανα με περιφερειακή εντολή που καλύπτει την Αλβανία, το Κόσοβο και τη Βόρεια Μακεδονία.

Στον τομέα της επανεισδοχής, η Αλβανία συνέχισε να εφαρμόζει τη συμφωνία επανεισδοχής ΕΕ-Αλβανίας, καθώς και τις διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής. Διεκπεραιώθηκαν 407 αιτήσεις επανεισδοχής Αλβανών πολιτών από κράτη μέλη της ΕΕ (δηλαδή 33 περισσότερες απ' ό,τι το 2022). Συνολικά, αναφέρεται ότι η Αλβανία συνεργάστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό με τα κράτη μέλη για την επανεισδοχή. Μόνο δύο κράτη μέλη ανέφεραν ότι, παρόλο που οι προσπάθειες για τις επιστροφές έχουν αυξηθεί, ενδέχεται να απαιτηθούν πρόσθετες προσπάθειες για την ενίσχυση του επιπέδου συνεργασίας.

Το 2023 τα κράτη μέλη δεν ζήτησαν περαιτέρω συνδρομή από τον Frontex για την ταυτοποίηση και την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων για τους εικαζόμενους Αλβανούς υπηκόους. Το 2024 μετά την πρόσκληση του Frontex προς τα Δυτικά Βαλκάνια να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας ανά χώρα υπό τη διαχείριση του Frontex ως παρατηρητές, χορηγήθηκε στην Αλβανία καθεστώς παρατηρητή στη CWG Αλγερίας, Μαρόκου, Μπανγκλαντές και Σομαλίας.

Η Αλβανία συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUAA. Ο δεύτερος χάρτης πορείας που πλαισιώνει τη συνεργασία αυτή και καλύπτει την περίοδο 2024-2027 εγκρίθηκε από τον Αλβανό υπουργό τον Οκτώβριο του 2024.

4. Μέτρα που ελήφθησαν ως προς τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου

Η Αλβανία έδωσε συνέχεια στα μέτρα που ελήφθησαν το 2022 και αναφέρονται στην έκτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Μετά την έγκριση, το 2022, ενός Διοργανικού Σχεδίου Δράσης «για την πρόληψη του φαινομένου Αλβανοί πολίτες να αναζητούν άσυλο στις χώρες Σένγκεν/ΕΕ», το 2023, η Αλβανία άρχισε να το εφαρμόζει, με βάση προηγούμενες θετικές εμπειρίες από την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η Αλβανία συνέχισε επίσης να εφαρμόζει το διμερές σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του ζητήματος των Αλβανών ανηλίκων που αναζητούν άσυλο στη Γαλλία. Η Αλβανία συνέχισε επίσης να ενισχύει τους ελέγχους στους Αλβανούς πολίτες που διασχίζουν τα εθνικά της σύνορα για να ταξιδέψουν στον χώρο Σένγκεν. Στο πλαίσιο των προσπαθειών αυτών, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στους ελέγχους σε ανηλίκους που ταξιδεύουν στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων των συμβολαιογραφικών δηλώσεων ανηλίκων στα σύνορα.

Η Αλβανία συνέχισε επίσης να εφαρμόζει το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ασυνόδευτων Αλβανών ανηλίκων στην Ιταλία.

Η αστυνομία συνόρων και μετανάστευσης της Αλβανίας συμμετείχε επίσης σε εντατική συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με τους ομολόγους της στην περιοχή για την αντιμετώπιση του φαινομένου των Αλβανών που ταξιδεύουν μέσω γειτονικών χωρών με σκοπό την αναζήτηση ασύλου στην ΕΕ και, ως εκ τούτου, αποφεύγοντας τις ενδελεχείς επαληθεύσεις που επιβάλλονται στους Αλβανούς πολίτες όταν ταξιδεύουν από την Αλβανία.

5. Χορήγηση ιθαγένειας μέσω επενδύσεων

Στην έκτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής των θεωρήσεων, αναφέρθηκε ότι το 2023 η Αλβανία ανακοίνωσε την απόφασή της να αναστείλει την πρωτοβουλία σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Πράγματι, η Αλβανία δεν θέσπισε πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές ούτε ανέφερε νέες εξελίξεις σχετικά με το θέμα αυτό. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί το ζήτημα.

6. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Το 2023 η Αλβανία συμμετείχε σε 20 κοινές ομάδες έρευνας που ασχολούνται με την καταπολέμηση διαφόρων κατηγοριών οργανωμένου εγκλήματος, κυρίως της διακίνησης ναρκωτικών, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των ηλεκτρονικών εγκλημάτων. Γενικά, η Αλβανία έχει προσφέρει καλό επίπεδο συνεργασίας με όλες τις εμπλεκόμενες χώρες. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, η Αλβανία έδωσε ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου της ΕΕ, ενισχύοντας και αυξάνοντας τη συνεργασία με τις αντίστοιχες δομές σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Η συνεργασία αυτή συνίστατο στην ανταλλαγή αστυνομικών πληροφοριών στους τομείς της διερεύνησης ποινικών αδικημάτων για

ναρκωτικά, παράνομη διακίνηση, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οικονομικό και χρηματοπιστωτικό έγκλημα, ηλεκτρονικό έγκλημα και σοβαρά εγκλήματα, όπου οι πληροφορίες ανταλλάχθηκαν κυρίως μέσω των διαύλων της Ιντερπόλ, της Ευρωπόλ και του δικτύου CARIN. Το 2023 η Αλβανία τοποθέτησε δεύτερο αξιωματικό σύνδεσμο στην Ευρωπόλ.

Το 2023 η αλβανική κρατική αστυνομία εντατικοποίησε την ανταλλαγή πληροφοριών αυξάνοντας τον αριθμό των μηνυμάτων SIENA που ανταλλάχθηκαν με διεθνείς εταίρους.

Η Αλβανία συνεχίζει να είναι η πλέον δραστήρια τρίτη χώρα που συμμετέχει στην (EMPACT). Η αλβανική κρατική αστυνομία είναι συνεπικεφαλής της επιχειρησιακής δράσης «Ειδική ομάδα για την παράνομη διακίνηση μεταναστών στα Δυτικά Βαλκάνια». Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η αλβανική κρατική αστυνομία συμμετείχε σε έξι ημέρες κοινής δράσης (JAD) σχετικά με την παράνομη διακίνηση μεταναστών, την εμπορία ανθρώπων και την εμπορία όπλων. Οι εν λόγω επιχειρήσεις και ανταλλαγές πληροφοριών με εταίρους έχουν αποφέρει θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τις κατασχέσεις και τη σύλληψη των δραστών. Όλα τα αποτελέσματα των JAD έχουν αναφερθεί στην Ευρωπόλ.

Η συνεργασία με τον CEPOL πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας (WB PaCT). Κατά τη διάρκεια του 2023 52 υπάλληλοι της αλβανικής κρατικής αστυνομίας από το τμήμα εγκληματολογικής αστυνομίας, το τμήμα συνόρων και μετανάστευσης και τη διεύθυνση κατά της τρομοκρατίας συμμετείχαν στις δραστηριότητες του CEPOL στο πλαίσιο του εν λόγω έργου.

Η Αλβανία εφάρμοσε επιτυχώς τα μέτρα που προβλέπονται στο κοινό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας βάσει των πέντε στόχων του. Η πρώτη εξαμηνιαία έκθεση για το 2023 σχετικά με την εφαρμογή υποβλήθηκε στην Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2023.

Η Αλβανία συνέχισε τη συνεργασία της με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά (EUDA) βάσει συμφωνίας συνεργασίας του 2019, καθώς και στο πλαίσιο του έργου IPA8.

7. Συστάσεις

Η Αλβανία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις περισσότερες από τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Αλβανίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να καθιερωθεί αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, είτε μέσω επιχειρησιακών και/ή διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) είτε από την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από την Αλβανία.

β) Συνέχιση και ενίσχυση των πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου στην ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με επτά χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης: Αζερμπαϊτζάν, Κατάρ, Κίνα, Κουβέιτ, Ρωσία, Σαουδική Αραβία (εποχική) και Τουρκία.

Για την περαιτέρω ευθυγράμμιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ, τον Σεπτέμβριο του 2023, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη θέσπισε υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες του Μπαχρέιν και, τον Μάρτιο του 2024, για τους πολίτες του Ομάν, μειώνοντας έτσι τον κατάλογο των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης που δεν συνάδουν με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ. Ωστόσο, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη ανανέωσε επίσης το εποχικό καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης διάρκειας 3 μηνών, από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο του 2024, για 30 ημέρες κατ' ανώτατο όριο, για τους πολίτες της Σαουδικής Αραβίας.

Η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ συντελεί στην αύξηση του κινδύνου αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων. Η Επιτροπή αναμένει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και την ανάληψη αυστηρών δεσμεύσεων στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης βάσει του σχεδίου ανάπτυξης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευση, αποτελεί αναγκαίο ελάχιστο προσωρινό μέτρο.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2023 υποβλήθηκαν 1 620 αιτήσεις διεθνούς προστασίας από υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στα κράτη μέλη, ήτοι 28 % λιγότερες απ' ό,τι το 2022 (2 245), με αποτέλεσμα να συνεχιστεί η θετική τάση μείωσης από το 2021. Το ποσοστό αναγνώρισης μειώθηκε από 8 % το 2022 σε 6 % το 2023.

Το 2023 τα κράτη μέλη ανέφεραν 20 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων από υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, έναντι 22 τέτοιων διελεύσεων το 2022. Το 2023 ο αριθμός των υπηκόων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 23 %, με 3 790 παράτυπες διαμονές το 2023 σε σύγκριση με 4 930 το 2022. Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου μειώθηκε σημαντικά το 2023 (κατά 24 %), από 5 265 περιπτώσεις το 2022 σε 3 985 το 2023.

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (2 430 το 2023 έναντι 2 885 το 2022) και ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν (1 210 το 2023 έναντι 1 280 το 2022) μειώθηκε κατά 16 % και 5 % αντίστοιχα. Το ποσοστό επιστροφής συνέχισε να αυξάνεται από 44 % το 2022 σε 50 % το 2023.

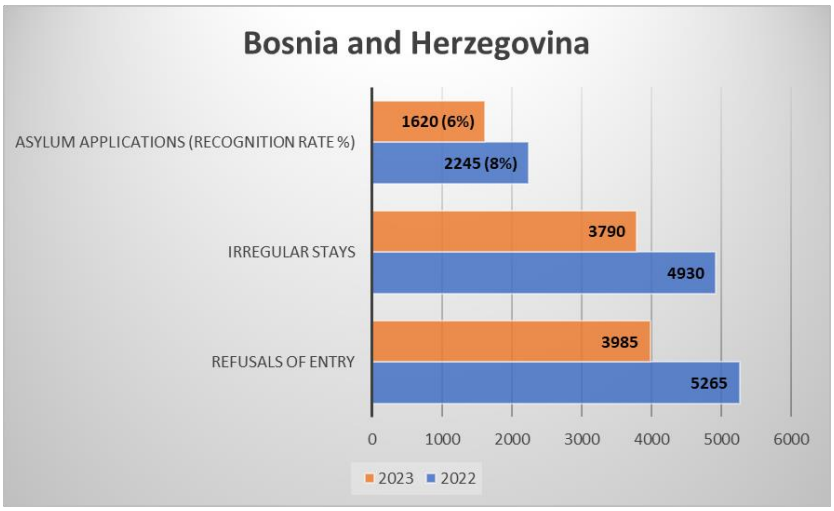

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Τον Σεπτέμβριο του 2023 άρχισε να ισχύει νέος νόμος για τους αλλοδαπούς. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη εφαρμόζει το σχέδιο δράσης της για τη μετανάστευση και το άσυλο για την περίοδο 2021-2025 και τη στρατηγική και το σχέδιο δράσης της για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2019-2023. Στα μέσα του 2024 εκκρεμεί η έγκριση νέας στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2024-2029. Στα μέσα του 2024 απομένει να εγκριθεί σχέδιο νόμου για τον έλεγχο των συνόρων, με στόχο την ευθυγράμμιση με το κεκτημένο της ΕΕ.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συμφωνία περί καθεστώτος του Frontex ξεκίνησαν τον Φεβρουάριο του 2024 και ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2024. Η υπογραφή της συμφωνίας θα ακολουθήσει σύντομα. Ο αξιωματικός σύνδεσμος του Frontex με έδρα το Βελιγράδι εξακολουθεί να καλύπτει και τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συνέχισε τη συνολικά στενή συνεργασία σχετικά με την επανεισδοχή, βάσει συμφωνίας με την ΕΕ, η οποία εφαρμόζεται με αποτελεσματικό τρόπο όσον αφορά τα περισσότερα κράτη μέλη. Ορισμένα κράτη μέλη επισήμαναν ανεπαρκή συνεργασία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στον τομέα της επανεισδοχή το 2023 (αν και υπήρξε βελτίωση από το 2022), με αποτέλεσμα να δοθεί θετική απάντηση στο 55 % των αιτήσεων.

Παρά τη γενική μείωση των αντικανονικών διελεύσεων των συνόρων προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων, η επιμέρους διαδρομή από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη προς την Κροατία παρουσίασε αυξητική τάση, με περίπου 30 % περισσότερες διελεύσεις κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2024 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2023. Κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2024 σχεδόν το 90 % του συνόλου των αντικανονικών διελεύσεων των συνόρων στη διαδρομή των Δυτικών Βαλκανίων καταγράφηκαν κατά μήκος των συνόρων αυτών. Μετά το κλείσιμο της επιμέρους διαδρομής από τη Σερβία προς την Ουγγαρία, τα εγκληματικά δίκτυα μετέφεραν τις δραστηριότητές τους στην επιμέρους διαδρομή από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη προς την Κροατία.

Ο αριθμός των αντικανονικών μεταναστών που συνελήφθησαν από τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης το 2023 αυξήθηκε κατά 25 % σε σύγκριση με το 2022. Οι περισσότεροι ήταν πολίτες του Αφγανιστάν, του Μαρόκου, της Συρίας, του Πακιστάν, της Τουρκίας (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρησιμοποιούν τη δυνατότητα να ταξιδέψουν στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη χωρίς υποχρέωση θεώρησης), του Μπανγκλαντές και του Ιράν.

Η Κροατία, το μόνο κράτος μέλος που συνορεύει με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, πλήττεται ιδιαίτερα από τις αντικανονικές αφίξεις. Η Κροατία συνεργάζεται εντατικά με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων, μεταξύ άλλων μέσω κοινών περιπολιών. Και οι δύο χώρες συμμετέχουν επίσης στην υποστηριζόμενη από την Ευρωπόλ ειδική ομάδα ZeBRA, η οποία στοχεύει ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών. Άλλα κράτη μέλη της ΕΕ παρείχαν επίσης στήριξη στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη σχετικά με τη μετανάστευση και τη διαχείριση των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης κατάρτισης (π.χ. σχετικά με τη χρήση βιομετρικών στοιχείων) και τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης για την επικείμενη δημιουργία συστήματος εκ των προτέρων πληροφοριών για τους επιβάτες και καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (API/PNR) και βάσης δεδομένων εγγράφων για τη βελτίωση του εντοπισμού παραποιημένων ή παραποιημένων εγγράφων (αμφότερα σε εξέλιξη).

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συνέχισε την εποικοδομητική συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), αν και δεν έχει ακόμη εγκριθεί χάρτης πορείας για την περίοδο 2024-2025.

4. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συνέχισε τη συνεργασία της με την Ευρωπόλ. Τον Ιούνιο του 2023 το σημείο επαφής τέθηκε σε λειτουργία και τον Ιούλιο τοποθετήθηκε στη Χάγη αξιωματικός σύνδεσμος. Πρόκειται για σημαντικό βήμα. Έκτοτε, η χρήση προϊόντων και υπηρεσιών της Ευρωπόλ από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη έχει αυξηθεί, με εντατική ανταλλαγή πληροφοριών μέσω του συστήματος επικοινωνίας SIENA, κυρίως όσον αφορά την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, του οικονομικού εγκλήματος, της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της πρόληψης της τρομοκρατίας. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη αύξησε τη συμμετοχή της στην EMPACT, με 12 επιχειρησιακές δράσεις το 2023. Η εντατική συνεργασία για την καταπολέμηση της διακίνησης όπλων και πυρομαχικών πραγματοποιήθηκε μέσω της προτεραιότητας της EMPACT για τα πυροβόλα όπλα. Συνεχίστηκε επίσης η συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ μέσω της Ιντερπόλ.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συνέχισε να εφαρμόζει την αντιτρομοκρατική στρατηγική της για την περίοδο 2021-2026· το 2023 εγκρίθηκαν σχέδια δράσης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Σημειώθηκε πρόοδος στην εφαρμογή της διμερούς συμφωνίας με την ΕΕ στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Από τον Νοέμβριο του 2022 εφαρμόζεται στρατηγική κατά της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού, ενώ το 2023 εγκρίθηκαν σχέδια δράσης. Τον Φεβρουάριο του 2024 η Βοσνία και Ερζεγοβίνη ενέκρινε νόμο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ), ο οποίος βελτιώνει τις διατάξεις σχετικά με την εκτίμηση κινδύνου και προβλέπει μόνιμο συντονιστικό φορέα, ο οποίος αποσκοπεί στην ευθυγράμμιση με το κεκτημένο της ΕΕ, καθώς και εκτίμηση κινδύνου για την ΚΞΧ/ΧΤ όσον αφορά τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία και σχέδιο δράσης για την περίοδο 2024-2027.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUDA στο πλαίσιο του έργου IPA8.

5. Συστάσεις

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη έχει λάβει ορισμένα μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με τον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου αυστηρότερου ελέγχου των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, είτε μέσω επιχειρησιακών και/ή διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) είτε από την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

β) Άμεση υπογραφή και επικύρωση της συμφωνίας περί καθεστώτος του Frontex με την ΕΕ.

γ) Βελτίωση του συντονισμού της διαχείρισης των συνόρων, με την επείγουσα αντιμετώπιση του ζητήματος των αντικανονικών διελεύσεων των συνόρων στην επιμέρους οδό που διέρχεται από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

1. Ευθυγράμμιση των θεωρήσεων

Η Μολδαβία εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 11 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης: Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Καζακστάν, Κατάρ, Κιργιζία, Κούβα, Λευκορωσία, Ουζμπεκιστάν, Ρωσία, Τατζικιστάν και Τουρκία.

Δεν σημειώθηκε πρόοδος προς την κατεύθυνση μεγαλύτερης ευθυγράμμισης με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ το 2023, αλλά τον Απρίλιο του 2024 τερματίστηκε η συμφωνία Μολδαβίας — Ισημερινού για ταξίδια χωρίς υποχρέωση θεώρησης. Στη συμβολή της για την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης, η Μολδαβία δήλωσε ότι θα ευθυγραμμίσει πλήρως την πολιτική θεωρήσεων της με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ έως την ημερομηνία προσχώρησης.

Η Επιτροπή αναμένει από τη Μολδαβία να σημειώσει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, θα ήταν ένα ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από τη Μολδαβία.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από Μολδαβούς υπηκόους μειώθηκε κατά 29 % μεταξύ του 2022 και του 2023, με 8 385 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2022 έναντι 5 945 αιτήσεων το 2023. Το ποσοστό αναγνώρισης ήταν 3 % το 2023, έναντι 2 % το 2022.

Το 2023 οι απόπειρες αντικανονικής διέλευσης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ από Μολδαβούς υπηκόους παρέμειναν χαμηλές (20 έναντι 29 το 2022). Ο αριθμός των Μολδαβών υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά μειώθηκε από 45 835 το 202 σε 40 170 το 2023 (μείωση κατά 12 %). Το 2023 ο αριθμός των Μολδαβών υπηκόων στους οποίους απαγορεύθηκε η είσοδος στα κράτη μέλη ήταν 9 805, δηλαδή κατά 26 % υψηλότερος απ’ ό,τι το 2022 (7 785).

Το 2023 ο αριθμός των εντολών επιστροφής που εκδόθηκαν για Μολδαβούς υπηκόους παρέμεινε σταθερός (9 120 το 2023 έναντι 9 125 το 2022), ενώ ο αριθμός των επιστροφών αυξήθηκε κατά 37,5 % (3 610 το 2023 έναντι 2 725 το 2022), γεγονός που συνέβαλε στο υψηλότερο ποσοστό επιστροφής της τάξης του 40 % το 2023 σε σύγκριση με 29 % το 2022.

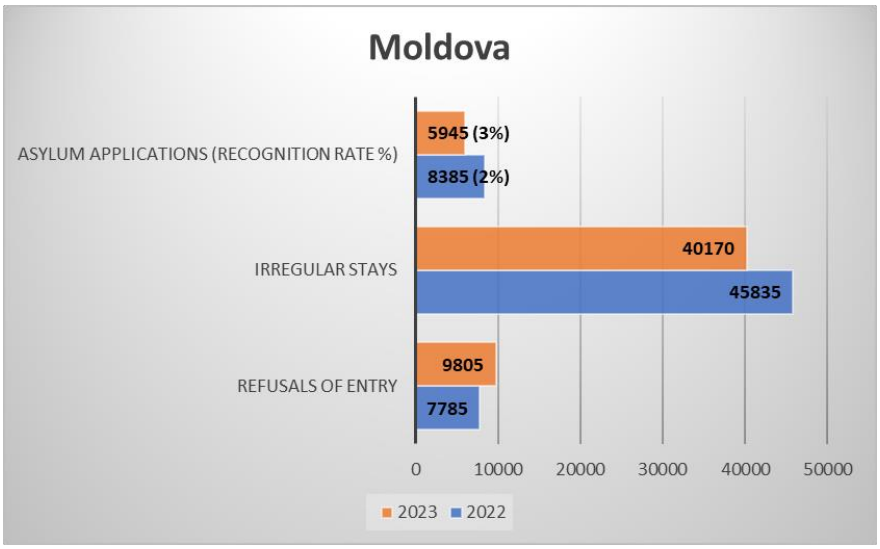

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Η Μολδαβία συνέχισε να προωθεί τη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος στο πλαίσιο της EMPACT. Η Μολδαβία συνέχισε τη στενή συνεργασία με διάφορους φορείς της ΕΕ —Frontex, Ευρωπόλ, CEPOL, EUDA και αποστολή συνοριακής συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Μολδαβία και την Ουκρανία (EUBAM)— μεταξύ άλλων μέσω του κόμβου στήριξης της ΕΕ για την εσωτερική ασφάλεια και τη διαχείριση των συνόρων στη Μολδαβία.

Όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων, το 2023 η Μολδαβία συνέχισε την ενισχυμένη συνεργασία με τον Frontex βάσει της συμφωνίας περί καθεστώτος από τον Μάρτιο του 2022, η οποία επιτρέπει στον οργανισμό να τοποθετεί υπαλλήλους του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής με εκτελεστικές αρμοδιότητες. Μεταξύ των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων ήταν οι κοινές επιχειρήσεις (ΚΕ) Μολδαβία 2023 (έληξε) και 2024 (σε εξέλιξη), στα εναέρια σύνορα (αερολιμένας του Κισινάου) και στα χερσαία σύνορα με τη Ρουμανία και την Ουκρανία. Πρόκειται για την πρώτη συμφωνία περί καθεστώτος και την πρώτη κοινή επιχείρηση με εκτελεστικές αρμοδιότητες σε χώρα της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Η τακτική ανταλλαγή στοιχείων και η από κοινού χρήση επεξεργασμένων πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω της περιφερειακής πλατφόρμας Δίκτυο Ανάλυσης Κινδύνων της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (EaP-RAN), που τελεί υπό την ηγεσία του Frontex. Επιπλέον, δέκα Μολδαβοί παρατηρητές τοποθετήθηκαν για παρατεταμένες περιόδους σε επιλεγμένους αερολιμένες στην ΕΕ. Μεταξύ της Μολδαβίας και του Frontex αναπτύχθηκαν πρωτοβουλίες σχετικά με την ανάπτυξη ικανοτήτων στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων με βάση το σχέδιο διμερούς συνεργασίας για την περίοδο 2022-2024.

Από τον Ιούλιο του 2022 ο αξιωματικός σύνδεσμος του Frontex στις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, ο οποίος αρχικά προοριζόταν να έχει την έδρα του στο Κίεβο, έχει τοποθετηθεί προσωρινά στο Κισινάου.

Συνεχίστηκε επίσης η συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ σε διμερή βάση, συμπεριλαμβανομένης της τοποθέτησης Μολδαβών υπαλλήλων της συνοριακής αστυνομίας σε αερολιμένα κράτους μέλους της ΕΕ και στα εξωτερικά χερσαία σύνορα άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, της κατάρτισης, της τεχνικής εμπειρογνωσίας και της παροχής σημαντικών ποσοτήτων τεχνικού εξοπλισμού που υλοποιείται μέσω χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων.

Το 2023 4 εκατ. EUR ανακατανεμήθηκαν στις εθνικές αρχές στο πλαίσιο έργου χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης εκτοπισμού, προκειμένου να ενισχυθούν οι τοπικές ικανότητες διαχείρισης των συνόρων μέσω της παροχής εξοπλισμού, υποδομών και σχετικής κατάρτισης.

Η συνεργασία της Μολδαβίας στον τομέα της επανεισδοχής και των επιστροφών αξιολογήθηκε ως εξαιρετική τόσο από τον Frontex όσο και από πολλά κράτη μέλη. Τα ταξιδιωτικά έγγραφα παραδίδονταν γρήγορα και αποτελεσματικά· οι μολδαβικές αρχές προσέφεραν επίσης πλήρη και αποτελεσματική συνεργασία με επιχειρήσεις επιστροφής, μεταξύ άλλων με ναυλωμένες πτήσεις. Τον Νοέμβριο του 2023 οι Μολδαβοί συνοδοί έλαβαν κατάρτιση σχετικά με τις επιχειρήσεις παραλαβής και επιστροφής, ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να συμμετάσχουν σε αυτή την επιχειρησιακή δραστηριότητα από το 2024.

4. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Στον τομέα της ασφάλειας, το 2023 η Μολδαβία, για δεύτερο συνεχόμενο έτος, χρειάστηκε να αντιμετωπίσει δευτερογενείς επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, καθώς και αυξημένο υβριδικό πόλεμο, επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και διάφορες μορφές διασυνοριακού εγκλήματος. Το 2024 η Μολδαβία συνέχισε να αντιμετωπίζει πρωτοφανείς εξωτερικές παρεμβάσεις από τη Ρωσία και τους εντολοδόχους της, ιδίως στο πλαίσιο των προεδρικών εκλογών του 2024 και του δημοψηφίσματος για την προσχώρηση στην ΕΕ.

Κατά τη διάρκεια του 2023 η συνεργασία ΕΕ-Μολδαβίας στον τομέα της ασφάλειας συνέχισε να εντατικοποιείται. Ένα στοιχείο αυτής της συνεργασίας ήταν ο κόμβος Μολδαβίας — ΕΕ για την εσωτερική ασφάλεια και τη διαχείριση των συνόρων (κόμβος ασφάλειας της ΕΕ), ο οποίος τέθηκε σε λειτουργία το 2022. Το 2023 ο κόμβος ασφάλειας της ΕΕ ασχολήθηκε με τους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας: καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού, των υβριδικών απειλών και της διακίνησης ναρκωτικών. Τον Μάιο του 2023 δρομολογήθηκε μη στρατιωτική αποστολή εταιρικής σχέσης ΚΠΑΑ–ΕΕ (EUPM). Η εντολή της είναι να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του μολδαβικού τομέα ασφάλειας στους τομείς της διαχείρισης κρίσεων και των υβριδικών απειλών. Εκτός από τις συμβουλές και την κατάρτιση, η αποστολή διαθέτει μονάδα έργου που προσφέρει στοχευμένη επιχειρησιακή υποστήριξη.

Η συνεργασία με την Ευρωπόλ συνεχίστηκε και η Μολδαβία ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει περαιτέρω τα υφιστάμενα εργαλεία. Στα κεντρικά γραφεία της Ευρωπόλ έχει τοποθετηθεί αξιωματικός σύνδεσμος της Μολδαβίας και, από τον Μάρτιο του 2023, έχουν τοποθετηθεί στη Μολδαβία επιλεγμένοι υπάλληλοι της Ευρωπόλ για την παροχή επιχειρησιακής υποστήριξης και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ιδίως στον τομέα του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος. Στο πλαίσιο της EMPACT και του κόμβου ασφάλειας της ΕΕ, υλοποιήθηκαν με την Ευρωπόλ επιχειρησιακές δράσεις κατά των πυροβόλων όπλων, των ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων. Η Μολδαβία χρησιμοποίησε τη μεθοδολογία της Ευρωπόλ για την αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα (SOCTA) με σκοπό τη δημιουργία εθνικών αξιολογήσεων των απειλών σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος κατά τα έτη 2022-2023. Το 2023 η ανταλλαγή πληροφοριών με την Ευρωπόλ εντατικοποιήθηκε. Η Μολδαβία εκτελεί επί του παρόντος επιχειρησιακά σχέδια δράσης της EMPACT για την περίοδο 2024-2025.

Μεταξύ του Μαρτίου του 2023 και του Μαρτίου του 2024, πέντε κοινές ομάδες έρευνας αποτελούμενες από προσωπικό της Μολδαβίας και των κρατών μελών της ΕΕ, με τη συμμετοχή της Eurojust, πραγματοποίησαν επιχειρησιακές δράσεις τόσο στη Μολδαβία όσο και σε ενδιαφερόμενα

κράτη μέλη της ΕΕ. Τον Ιούλιο του 2023 η Μολδαβία διόρισε εισαγγελέα-σύνδεσμο στην Eurojust για περίοδο έξι μηνών, η οποία στη συνέχεια παρατάθηκε έως τις 31 Ιουλίου 2024.

Το 2023 η Μολδαβία πραγματοποίησε πολύ εντατική ανταλλαγή πληροφοριών με την Ιντερπόλ. Ο οργανισμός υλοποίησε επίσης πολυάριθμα προγράμματα κατάρτισης για τους αστυνομικούς της Μολδαβίας.

Συνεχίστηκε η συνεργασία σε διμερή βάση με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η βοήθεια που παρασχέθηκε στη Μολδαβία περιλάμβανε παροχή κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου, τεχνική εμπειρογνωσία ανταλλαγή γνώσεων και παροχή εξειδικευμένου λογισμικού. Τρία κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάστηκαν με τη Μολδαβία στο πλαίσιο της συνεργασίας του κέντρου επιβολής του νόμου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (SELEC), και υπηρεσίες επιβολής του νόμου και υπηρεσίες ασφάλειας διεξήγαγαν πολυάριθμες κοινές δράσεις/έρευνες.

Στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς, τον Οκτώβριο του 2023 άρχισε να ισχύει νέος νόμος για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και, τον Δεκέμβριο του 2023, η Μολδαβία ενέκρινε εθνικό πρόγραμμα ακεραιότητας και καταπολέμησης της διαφθοράς για την περίοδο 2024-2028.

Η Μολδαβία συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUDA βάσει μνημονίου συνεννόησης του 2012, καθώς και στο πλαίσιο του έργου EU4MD.

5. Συστάσεις

Η Μολδαβία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Μολδαβίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

β) Συνέχιση των προσπαθειών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, με ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου πυροβόλων όπλων και ναρκωτικών, στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και στις οικονομικές πτυχές του οργανωμένου εγκλήματος.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Το Μαυροβούνιο εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 11 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, από τις οποίες επτά απολαύουν μόνιμης απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης (Αζερμπαϊτζάν, Κατάρ, Κίνα[29], Κουβέιτ, Λευκορωσία, Ρωσία[30], Τουρκία) ενώ για πέντε ισχύει εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για την είσοδο στο Μαυροβούνιο για τουριστικούς λόγους μεταξύ Απριλίου και Οκτωβρίου (Αίγυπτος, Αρμενία, Καζακστάν, Σαουδική Αραβία).

Οι εποχικές απαλλαγές από την υποχρέωση θεώρησης, οι οποίες θεσπίστηκαν τον Απρίλιο του 2023 με την Αίγυπτο, την Αρμενία, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν και τη Σαουδική Αραβία, έπαυσαν να ισχύουν την 31η Οκτωβρίου 2023. Όλες εκτός εκείνης για το Ουζμπεκιστάν ανανεώθηκαν το 2024 και ισχύουν από την 1η Μαΐου έως τις 31 Οκτωβρίου 2024. Οι εποχικές απαλλαγές από την υποχρέωση θεώρησης επιτρέπουν στους πολίτες των τεσσάρων προαναφερόμενων χωρών να εισέλθουν στο Μαυροβούνιο χωρίς θεώρηση για 30 ημέρες υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Επιπλέον, θεσπίστηκε επίσης εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για μέγιστη περίοδο 10 ημερών για ορισμένους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι άδειας διαμονής των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων για τουλάχιστον τρία έτη πριν.

Η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων του Μαυροβουνίου με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ συντελεί στην αύξηση του κινδύνου αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω της οδού των Δυτικών Βαλκανίων. Η Επιτροπή αναμένει από το Μαυροβούνιο περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων. Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού του προγράμματος βάσει του σχεδίου ανάπτυξης, το Μαυροβούνιο έχει δεσμευτεί να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τον ενωσιακό κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης, να επιτύχει διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων του και των βάσεων δεδομένων που χρησιμοποιούνται στο ισχύον σύστημα έγκρισης θεωρήσεων, να αρχίσει να εργάζεται για τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων, καθώς και να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα ασφάλειας για τον έλεγχο των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς υποχρέωση θεώρησης.

Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, θα ήταν ένα ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από το Μαυροβούνιο.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από υπηκόους του Μαυροβουνίου μειώθηκε κατά 11 % μεταξύ του 2022 και του 2023, με 375 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2023 έναντι 420 το 2022. Το ποσοστό αναγνώρισης της τάξης του 3 % το 2023 παρέμεινε αμετάβλητο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (4 %).

---

[29] Υπήκοοι της Κίνας που διαθέτουν έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο μπορούν να παραμείνουν στο Μαυροβούνιο έως 30 ημέρες, ως οργανωμένη τουριστική ομάδα που όλοι μαζί εισέρχονται, διαμένουν και εξέρχονται από το Μαυροβούνιο, υπό την προϋπόθεση ότι διαθέτουν απόδειξη πληρωθείσας τουριστικής ρύθμισης και απόδειξη της επιστροφής τους στη χώρα καταγωγής ή διέλευσης.

[30] Υπήκοοι της Λευκορωσίας και της Ρωσίας μπορούν να παραμείνουν στο Μαυροβούνιο έως 30 ημέρες, με έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο που έχει εκδοθεί από τις εν λόγω χώρες.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν τέσσερις παράτυπες διελεύσεις των συνόρων το 2023 από υπηκόους του Μαυροβουνίου έναντι μίας το 2022. Ο αριθμός των Μαυροβουνίων υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διέμεναν παράτυπα το 2023 μειώθηκε κατά 12 % (από 1 100 το 2022 σε 970 το 2023). Το 2023 ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου για υπηκόους του Μαυροβουνίου στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 29,5 %, (370 αρνήσεις εισόδου το 2023 έναντι 525 το 2022).

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για τους υπηκόους της χώρας μειώθηκε κατά 7 % (425 το 2023 έναντι 465 το 2022), ενώ ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν μειώθηκε κατά 26 % (215 το 2023 έναντι 290 το 2022). Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε αντίστοιχα από 62 % το 2022 σε 51 % το 2023, με αποτέλεσμα να αντιστραφεί η θετική τάση των τελευταίων ετών.

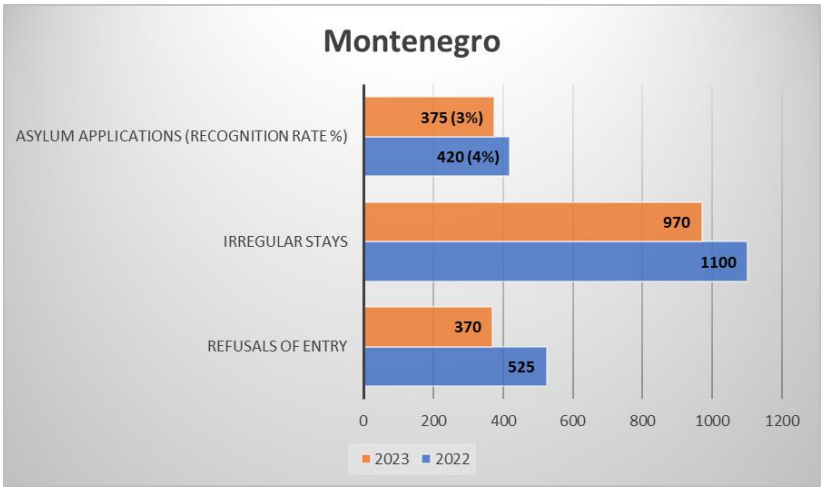

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Το Μαυροβούνιο συνεργάστηκε ικανοποιητικά με την ΕΕ στον τομέα της επανεισδοχής. Το 2023 δεν αναφέρθηκαν ζητήματα και δεν υποβλήθηκε αίτημα από τα κράτη μέλη σχετικά με την ταυτοποίηση και την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων, δεδομένου ότι οι σχετικές διατάξεις της συμφωνίας επανεισδοχής ΕΕ-Μαυροβουνίου θεωρείται ότι εφαρμόζονται αποτελεσματικά μέχρι στιγμής και δεν απαιτείται περαιτέρω βοήθεια για το θέμα αυτό από τον Frontex.

Μετά τη δρομολόγηση της ετήσιας πρόσκλησης του Frontex προς τα θεσμικά όργανα εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας ανά χώρα[31] υπό τη διαχείριση του Frontex ως παρατηρητές, χορηγήθηκε στο Μαυροβούνιο καθεστώς παρατηρητή στη CWG Αλγερίας, Ιράκ, Μαρόκου και Μπανγκλαντές.

Αναφέρεται επίσης στενή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής με τρίτες χώρες στα Δυτικά Βαλκάνια. Το Μαυροβούνιο δεν διαθέτει επί του παρόντος συμφωνίες επανεισδοχής με καμία από τις κύριες χώρες καταγωγής των μεταναστών, παρά τις πρόσφατες προσπάθειες προσέγγισης.

Όσον αφορά τη συνεργασία με τον Frontex, τον Μάιο του 2023 υπεγράφη νέα συμφωνία περί καθεστώτος μεταξύ του Μαυροβουνίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις επιχειρησιακές δραστηριότητες του Frontex. Η συμφωνία επιτρέπει τη διοργάνωση κοινών επιχειρήσεων και την ανάπτυξη ομάδων διαχείρισης των συνόρων του Frontex στο Μαυροβούνιο. Περιλαμβάνεται η

[31] Ειδικές ανά τρίτη χώρα συνεδριάσεις που αποτελούνται από εκπροσώπους των κρατών μελών οι οποίοι και προεδρεύουν (και συμπροεδρεύει ο Frontex) για την ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα της επιστροφής.

διεξαγωγή επιχειρησιακών δραστηριοτήτων σε οποιοδήποτε σημείο διέλευσης των συνόρων και οπουδήποτε στο έδαφος του Μαυροβουνίου (όχι μόνο στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, όπως προηγουμένως), όπου οι υπάλληλοι του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής εργάζονται μαζί με τους υπαλλήλους της συνοριακής αστυνομίας του Μαυροβουνίου για την εκτέλεση καθηκόντων ελέγχου των συνόρων, με δυνατότητα άσκησης εκτελεστικών αρμοδιοτήτων. Βρίσκεται σε εξέλιξη συμφωνία συνεργασίας για τον καθορισμό της διακυβέρνησης όσον αφορά τη χρήση του πλαισίου EUROSUR για επιχειρησιακές δραστηριότητες. Η εφαρμογή της νέας συμφωνίας άρχισε την 1η Νοεμβρίου 2023, μέσω της διευρυμένης κοινής επιχείρησης «JO Montenegro Land 2023». Η κοινή επιχείρηση του 2024 προσθέτει τη δυνατότητα ενεργοποίησης ad hoc σημείων διέλευσης των χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων σε συνεργασία με τον Frontex.

Η στενή συνεργασία με τον Frontex ενίσχυσε περαιτέρω την ικανότητα του κέντρου συντονισμού του Μαυροβουνίου. Η εσωτερική οργάνωση του κέντρου συντονισμού του Μαυροβουνίου αναπτύχθηκε περαιτέρω και αποκτήθηκαν ορισμένα οχήματα και περιπολικά σκάφη, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η επιχειρησιακή ικανότητα του κέντρου.

Το Μαυροβούνιο συνέχισε να εφαρμόζει τη στρατηγική του για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και το σχέδιο δράσης Σένγκεν. Ο εξοπλισμός διαχείρισης των συνόρων συνέχισε να αναβαθμίζεται σταδιακά σύμφωνα με το σχέδιο δράσης Σένγκεν.

Το Μαυροβούνιο συνέχισε τη συνεργασία με τον EUAA στο πλαίσιο του κοινού χάρτη πορείας του 2021, η διάρκεια του οποίου παρατάθηκε έως ότου ολοκληρωθεί ο επόμενος. Η εκτίμηση των αναγκών για τον δεύτερο χάρτη πορείας πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2024. Η εντατική συνεργασία μεταξύ του Μαυροβουνίου και του EUAA έχει ήδη αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα μέσω της εφαρμογής του χάρτη πορείας και πιστεύεται ότι ενίσχυσε το σύστημα ασύλου του Μαυροβουνίου.

Όσον αφορά τις περαιτέρω εργασίες στον τομέα του ασύλου, το Μαυροβούνιο εργάζεται για τη δημιουργία συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και καταγραφής των μεταναστών μέσω του έργου «Ατομικό μέτρο για την ενίσχυση της ικανότητας ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων στο Μαυροβούνιο», το οποίο χρηματοδοτείται από την ΕΕ και υλοποιείται από τον ΔΟΜ.

4. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Το Μαυροβούνιο συνέχισε να συνεργάζεται ενεργά με την Ιντερπόλ, την Ευρωπόλ, τον CEPOL και τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στον τομέα της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας με την Ευρωπόλ, κατά τη διάρκεια του 2023 οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν στην καταπολέμηση της διακρατικής εμπορίας κοκαΐνης, των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των σοβαρών εγκλημάτων και της διαφθοράς. Το 2023 το Μαυροβούνιο συμμετείχε σε 54 επιχειρησιακές δράσεις σε 10 επιχειρησιακά σχέδια δράσης της EMPACT. Συνεχίστηκε η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών με την Ευρωπόλ μέσω της SIENA. Από το 2015 έχει αποσταλεί αξιωματικός σύνδεσμος από το Μαυροβούνιο στην έδρα της Ευρωπόλ.

Για την ανάπτυξη αναλυτικών δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με τα δίκτυα παράνομης διακίνησης, συγκροτήθηκε ομάδα για την καταστολή της παράνομης διακίνησης ανθρώπων και του διασυνοριακού εγκλήματος στο πλαίσιο του τμήματος πληροφοριών και ανάλυσης κινδύνων της συνοριακής αστυνομίας. Το 2023 η συνοριακή αστυνομία ξεκίνησε επιχειρησιακές και ερευνητικές ενέργειες, σε συνεργασία με τους αρμόδιους εισαγγελείς και την αστυνομία δίωξης του εγκλήματος, με αποτέλεσμα να ανοίξουν αρκετές νέες υποθέσεις SIENA με στόχο τη διερεύνηση ομάδων διακινητών μεταναστών που δραστηριοποιούνται μέσω του εδάφους του Μαυροβουνίου.

Το Μαυροβούνιο συνεχίζει να εφαρμόζει μέτρα της συμφωνίας εφαρμογής ΕΕ-Μαυροβουνίου σχετικά με το κοινό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Τον Νοέμβριο του 2023 υπεγράφη επικαιροποιημένη διμερής συμφωνία μεταξύ του Μαυροβουνίου και της ΕΕ για την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Το Μαυροβούνιο συνεχίζει την υλοποίηση κοινών δραστηριοτήτων μεταξύ επιμέρους εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Το Μαυροβούνιο συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUDA στο πλαίσιο του έργου IPA8.

5. Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές

Όπως αναφέρεται στην έκτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, το πρόγραμμα του Μαυροβουνίου για τη χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές περατώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2022, αλλά οι αρχές του Μαυροβουνίου συνέχισαν να διεκπεραιώνουν αιτήσεις ιθαγένειας που υποβλήθηκαν πριν από την ημερομηνία περάτωσης.

Το Μαυροβούνιο διεκπεραίωσε 423 αιτήσεις το 2023 (για 423 αιτούντες και 927 μέλη οικογένειας) και χορήγησε ιθαγένεια σε 701 άτομα. Από αυτά τα 701 άτομα, 396 είναι υπήκοοι της Ρωσικής Ομοσπονδίας και 65 της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Ιθαγένεια χορηγήθηκε σε άτομα που είναι υπήκοοι άλλων τρίτων χωρών οι οποίες υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης (Νότια Αφρική, Τουρκία, Λίβανος, Πακιστάν, Ινδία, Λευκορωσία, Φιλιππίνες, Ινδονησία, Καμπότζη, Καζακστάν, Μαλαισία, Νιγηρία, Σαουδική Αραβία, Τυνησία, Ουζμπεκιστάν). Το Μαυροβούνιο ανέφερε ότι για όλα τα άτομα για τα οποία στη συνέχεια διαπιστώθηκε ότι έλαβαν την ιθαγένεια του Μαυροβουνίου και περιλαμβάνονται στον κατάλογο ατόμων που υπόκεινται σε διεθνή περιοριστικά μέτρα, η κυβέρνηση δεσμεύεται να κινήσει διαδικασίες για την αυτοδίκαιη απώλεια της ιθαγένειας του Μαυροβουνίου.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τυχόν εξελίξεις όσον αφορά αυτό το ζήτημα έως ότου διεκπεραιωθούν όλες οι εκκρεμείς αιτήσεις.

6. Συστάσεις

Το Μαυροβούνιο έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων του Μαυροβουνίου με τον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου αυστηρότερου ελέγχου των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, είτε μέσω επιχειρησιακών και/ή διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) είτε από την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από το Μαυροβούνιο.

β) Μέριμνα ώστε οι εκκρεμείς αιτήσεις στο πλαίσιο του πρόσφατα περατωθέντος προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές να ελεγχθούν και διεκπεραιωθούν σύμφωνα με τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα ασφάλειας και να ανακληθεί η ιθαγένεια που χορηγήθηκε μέσω του εν λόγω προγράμματος σε άτομα που υπόκεινται σε διεθνή περιοριστικά μέτρα.

ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Εξακολουθεί να υπάρχει μόνο μία τρίτη χώρα η οποία απαλλάσσεται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Βόρεια Μακεδονία και η οποία υπόκειται σε υποχρέωση θεώρησης για την ΕΕ —η Τουρκία. Η κατάσταση αυτή δεν άλλαξε σε σύγκριση με την 6η έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Όλα τα άλλα μέτρα που ελήφθησαν το 2023 για την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων διατηρήθηκαν και το 2024. Ειδικότερα, τον Ιανουάριο του 2023 η Βόρεια Μακεδονία θέσπισε εκ νέου υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους της Μποτσουάνας και της Κούβας. Η απόφαση να επιτραπεί προσωρινά η είσοδος υπηκόων του Αζερμπαϊτζάν στη Βόρεια Μακεδονία χωρίς θεώρηση έληξε τον Μάρτιο του 2023 και δεν παρατάθηκε.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2023 ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη από υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας αυξήθηκε κατά 2 %, με 6 855 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2023 σε σύγκριση με 6 715 το 2022. Το ποσοστό αναγνώρισης ήταν 1 % (έναντι 2 % το 2022).

Το 2023 αναφέρθηκαν 12 αντικανονικές διελεύσεις συνόρων από υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας σε επίπεδο ΕΕ, έναντι 9 το 2022. Το 2023 ο αριθμός των υπηκόων της Βόρειας Μακεδονίας που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά παρέμεινε σταθερός σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, με 7 055 αντικανονικές διαμονές το 2023 έναντι 7 035 το 2022. Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου μειώθηκε κατά 19 %, από 3 080 αρνήσεις το 2022 σε 2 495 το 2023.

Πέρυσι παρατηρήθηκε για πρώτη φορά πτωτική τάση στον αριθμό των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας (3 015 το 2023 έναντι 3 150 το 2022, μείωση κατά 4 %), ενώ ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν αυξήθηκε κατά 20,5 % (1 965 το 2023 έναντι 1 630 το 2022). Τα κράτη μέλη ανέφεραν καλή συνεργασία όσον αφορά την επιστροφή και την επανεισδοχή και το ποσοστό επιστροφής αυξήθηκε το 2023 με ποσοστό επιστροφών 65 % έναντι 52 % το 2022.

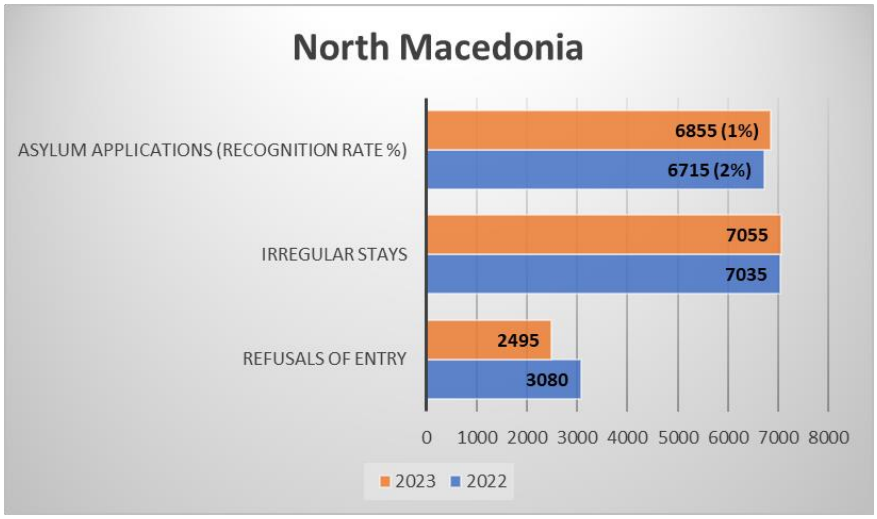

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Μετά τη συμφωνία περί καθεστώτος του 2022, η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και του Frontex βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο χωρίς αλλαγές κατά την

περίοδο αναφοράς (υπάλληλοι του Frontex τοποθετήθηκαν στη Βόρεια Μακεδονία το 2023 μετά τη συμφωνία). Η συμφωνία περί καθεστώτος εφαρμόζεται ομαλά μέσω της υλοποίησης της κοινής επιχείρησης «Βόρεια Μακεδονία» του Frontex. Υπάρχει επίσης τακτική συμμετοχή σε άλλες κοινές επιχειρήσεις του Frontex, καθώς και σε ημέρες κοινής δράσης.

Συνολικά, τα κράτη μέλη ανέφεραν καλή συνεργασία στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων και της επανεισδοχής, ακόμα και αν οι επιδόσεις στα χερσαία σύνορα θα μπορούσαν να βελτιωθούν και η επανεισδοχή θα μπορούσε να βελτιωθεί τόσο ως προς τα αποτελέσματα όσο και ως προς το χρονοδιάγραμμα.

Το 2023 τα κράτη μέλη δεν ζήτησαν περαιτέρω συνδρομή από τον Frontex για την ταυτοποίηση και την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη ότι οι σχετικές πτυχές της συμφωνίας επανεισδοχής ΕΕ-Βόρειας Μακεδονίας εφαρμόζονται με αποτελεσματικό τρόπο. Μετά τη δρομολόγηση της ετήσιας πρόσκλησης του Frontex προς τα θεσμικά όργανα εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας ανά χώρα υπό τη διαχείριση του Frontex ως παρατηρητές, χορηγήθηκε στη Βόρεια Μακεδονία καθεστώς παρατηρητή στη CWG Αλγερίας, Ιράκ, Μαρόκου και Μπανγκλαντές.

Η τρίτη γενιά του χάρτη πορείας για τη συνεργασία που συμφωνήθηκε μεταξύ του EUAA και της Βόρειας Μακεδονίας για την περίοδο 2023-2025 έχει τεθεί σε εφαρμογή και παραμένει σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση του συστήματος ασύλου και υποδοχής.

Τον Οκτώβριο του 2024 η Βόρεια Μακεδονία προσχώρησε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (δίκτυο εμπειρογνωμόνων της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο) με την ιδιότητα του παρατηρητή.

4. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Το επίπεδο συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών με την Ευρωπόλ είναι καλό και αυξήθηκε κατά τη διάρκεια του 2023. Από το 2015 έχει αποσταλεί αξιωματικός σύνδεσμος από τη Βόρεια Μακεδονία στην Ευρωπόλ. Οι αρχές επιβολής του νόμου της Βόρειας Μακεδονίας παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα όπλα που κατάσχονται και τους υπόπτους που συλλαμβάνονται, και διατυπώνουν παρατηρήσεις όταν ζητείται στο πλαίσιο επιχειρησιακών δραστηριοτήτων. Η Βόρεια Μακεδονία συμμετέχει και στην EMPACT.

Κατά τη διάρκεια του 2023 η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών ανά ποινικό τομέα μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και της Ευρωπόλ κατέγραψε σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το 2022. Η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω των SIENA και CT SIENA αυξήθηκε επίσης (στη δεύτερη περίπτωση κατά 38 % σε σύγκριση με το 2022). Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να συμμετέχει σε έργα ανάλυσης της Ευρωπόλ που δρομολογήθηκαν τα προηγούμενα έτη και συμμετείχε σε τρία ακόμα έργα μεταξύ του 2023 και του 2024.

Κατά την τρέχουσα περίοδο, ο αξιωματικός σύνδεσμος της Βόρειας Μακεδονίας που διορίστηκε στην Ευρωπόλ συμμετείχε ενεργά σε εβδομαδιαίες συνεδριάσεις σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUDA στο πλαίσιο του έργου IPA8.

5. Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές

Ο νόμος για την ιθαγένεια της Βόρειας Μακεδονίας επιτρέπει την απόκτηση ιθαγένειας χωρίς προηγούμενες απαιτήσεις διαμονής για πρόσωπα που εκπροσωπούν «ειδικό οικονομικό συμφέρον» για τη χώρα. Δεν επήλθαν τροποποιήσεις στον εν λόγω νόμο το 2023 και το 2024. Το 2023 δεν

ελήφθησαν αποφάσεις σχετικά με αιτήσεις για ιθαγένεια ιδιαίτερου οικονομικού ενδιαφέροντος, ενώ υποβλήθηκαν πέντε αιτήσεις και η αξιολόγησή τους βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η εφαρμογή του εν λόγω νόμου δεν θα πρέπει να οδηγεί σε συστηματική χορήγηση ιθαγένειας ως αντάλλαγμα για την πραγματοποίηση επενδύσεων, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράκαμψη της διαδικασίας θεώρησης βραχείας διαμονής της ΕΕ και της εις βάθος αξιολόγησης των ατομικών μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που συνεπάγεται και, ως εκ τούτου, μπορεί να έχει αντίκτυπο στο καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

6. Συστάσεις

Η Βόρεια Μακεδονία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις περισσότερες από τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ολοκλήρωση της πλήρους ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Βόρειας Μακεδονίας με τον ενωσιακό κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να καθιερωθεί αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, είτε μέσω επιχειρησιακών και/ή διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) είτε από την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από τη Βόρεια Μακεδονία.

β) Μέριμνα ώστε οι αιτήσεις χορήγησης ιθαγένειας βάσει του νόμου περί «ειδικού οικονομικού συμφέροντος» να διεκπεραιώνονται με ενδελεχή έλεγχο του ιστορικού των αιτούντων και μη δυνατότητα συστηματικής απόκτησης ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος.

ΣΕΡΒΙΑ

1. Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων

Η Σερβία εφαρμόζει καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με 16 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης: Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Βολιβία, Γουινέα Μπισάου, Ινδία, Ινδονησία, Καζακστάν, Κατάρ, Κίνα, Κιργιζία, Κούβα, Κουβέιτ, Λευκορωσία, Μογγολία, Μπαχρέιν, Ομάν, Ρωσία, Σουρινάμ, Τζαμάικα και Τουρκία.

Σε μια προσπάθεια να ευθυγραμμίσει καλύτερα την πολιτική θεωρήσεών της με εκείνη της ΕΕ, μεταξύ του Οκτωβρίου του 2022 και του Απριλίου του 2023 η Σερβία αποφάσισε να θεσπίσει πλήρες καθεστώς θεωρήσεων για τους πολίτες της Βολιβίας, της Γουινέας-Μπισάου, της Ινδίας, της Κούβας, του Μπουρούντι και της Τυνησίας.

Τον Νοέμβριο του 2023 η Σερβία ενέκρινε «σχέδιο για την εναρμόνιση του καθεστώτος θεωρήσεων με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ», στο οποίο διευκρινίζεται ότι η ευθυγράμμιση όσον αφορά τις χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης στην ΕΕ θα πραγματοποιηθεί ένα έτος ή έξι μήνες πριν από την προσχώρηση της Σερβίας στην ΕΕ. Ωστόσο, δεδομένου ότι η έλλειψη ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων συμβάλλει στην αύξηση του κινδύνου αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ στην οδό των Δυτικών Βαλκανίων, η Επιτροπή αναμένει ταχύτερη πρόοδο από τη Σερβία όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων. Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού της προγράμματος βάσει του σχεδίου ανάπτυξης, η Σερβία έχει δεσμευτεί να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τον ενωσιακό κατάλογο των χωρών που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, ο αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, αποτελεί ένα ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από τη Σερβία.

2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2023 υποβλήθηκαν 4 690 αιτήσεις διεθνούς προστασίας από Σέρβους υπηκόους στα κράτη μέλη, δηλαδή σημειώθηκε αύξηση κατά 9,5 % σε σύγκριση με το 2022 (4 280) οπότε διατηρήθηκε η τάση των προηγούμενων ετών. Το ποσοστό αναγνώρισης μειώθηκε από 5 % το 2022 σε 2 % το 2023.

Οι αντικανονικές διελεύσεις των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ από Σέρβους υπηκόους μειώθηκαν κατά 34 %, από 32 το 2022 σε 21 το 2023. Ο αριθμός των Σέρβων υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη συνέχισε να ακολουθεί πτωτική τάση, με 13 025 άτομα το 2023 έναντι 13 625 το 2022 (μείωση κατά 4 %). Το 2023 ο αριθμός των Σέρβων υπηκόων στους οποίους απαγορεύθηκε η είσοδος ακολούθησε την ίδια τάση και μειώθηκε κατά 13 % (6 550 το 2022 έναντι 5 675 το 2023).

Ο αριθμός των εντολών επιστροφής που εκδόθηκαν σε Σέρβους υπηκόους αυξήθηκε κατά 4 % (5 835 το 2023 έναντι 5 630 το 2022). Ομοίως, ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν αυξήθηκε κατά 5 % (3 505 το 2023 έναντι 3 245 το 2022) και το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε από 58 % το 2022 σε 60 % το 2023.

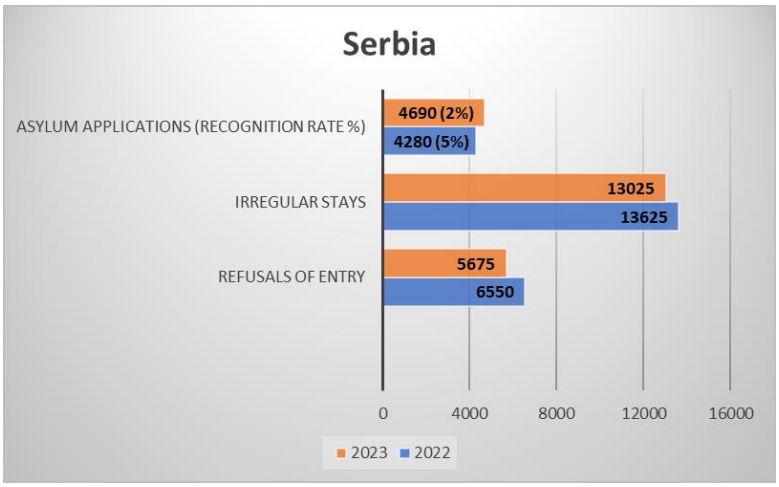

Πηγή: Eurostat

3. Συνεργασία για τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων και την επανεισδοχή

Η Σερβία συνέχισε να συμμετέχει θετικά στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Το 2023 η Σερβία συνέχισε να εφαρμόζει νέα στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων για την περίοδο 2022-2027 και σχέδιο δράσης για την περίοδο 2022-2024. Οι προσπάθειες της Σερβίας να διασφαλίσει τα σύνορά της και να αντιμετωπίσει τους διακινητές μεταναστών μέσω ειδικών αστυνομικών επιχειρήσεων από τον Οκτώβριο του 2023 είχε ευρύ αποτρεπτικό αποτέλεσμα σε ολόκληρη την περιοχή, μετριάζοντας επί του παρόντος την πίεση και επηρεάζοντας τις μεταναστευτικές οδούς. Παρατηρήθηκε στροφή προς τον διάδρομο Βοσνίας και Ερζεγοβίνης — Κροατίας, κυρίως λόγω των δυσκολιών κατά τη διέλευση από τη Σερβία και της σταδιακής προσαρμογής των επιχειρήσεων των διακινητών στη νέα επιτόπια πραγματικότητα.

Η Σερβία συνέχισε τη συνεργασία της στον τομέα της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων με τον Frontex βάσει συμφωνίας συνεργασίας και συμφωνίας περί καθεστώτος· η τελευταία επιτρέπει την τοποθέτηση υπαλλήλων του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής με εκτελεστικές εξουσίες μέσω κοινών επιχειρήσεων. Η νέα συμφωνία περί καθεστώτος υπεγράφη στις 25 Ιουνίου 2024. Στο Βελιγράδι βρίσκεται αξιωματικός-σύνδεσμος του Frontex με περιφερειακή εντολή που καλύπτει τη Σερβία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και το Μαυροβούνιο. Ο Frontex και τα συμμετέχοντα κράτη μέλη της ΕΕ συνέχισαν την αποστολή υπαλλήλων του μόνιμου σώματος σε τμήματα των συνόρων της Σερβίας με τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία.

Η Σερβία συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUAA. Ο σχετικός «χάρτης πορείας» παρατάθηκε για το έτος 2023, ως βάση για τη συνεργασία με τον EUAA. Ο τρίτος χάρτης πορείας για τη συνεργασία για την περίοδο 2024-2026 έχει καταρτιστεί και η τελική έγκρισή του εκκρεμεί.

Τον Μάρτιο του 2023 η Σερβία προσχώρησε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (δίκτυο εμπειρογνωμόνων της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο) με την ιδιότητα του παρατηρητή.

Η Σερβία συνέχισε τη συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ στον τομέα της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων βάσει διμερών/πολυμερών συμφωνιών. Παραδείγματα συνεργασίας αποτελούν, μεταξύ άλλων, τα εξής: εξοπλισμός / τεχνική βοήθεια, ανταλλαγή πληροφοριών / στατιστικών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων εκθέσεων σχετικά με πλαστά έγγραφα και το διασυνοριακό έγκλημα), ανάλυση κινδύνων, κοινές περιπολίες στα σύνορα (1 342 τέτοιες περιπολίες με τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία), μαθήματα κατάρτισης κ.λπ. Το 2023 δρομολογήθηκε η τριμερής πρωτοβουλία Σερβίας-Αυστρίας-Ουγγαρίας (βάσει

συμφωνίας του Νοεμβρίου του 2022), με σκοπό την ενίσχυση των ελέγχων στα σύνορα της Σερβίας με τη Βόρεια Μακεδονία με τη δημιουργία κοινής ειδικής ομάδας απαρτιζόμενης από προσωπικό από την Αυστρία, την Ουγγαρία και τη Σερβία, και με τη συγκέντρωση του εξοπλισμού παρείχαν οι τρεις χώρες.

Όσον αφορά την επανεισδοχή, ο Frontex και τα κράτη μέλη της ΕΕ ανέφεραν συνολικά καλή συνεργασία με τη Σερβία. Ωστόσο, όσον αφορά την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών (οι περισσότεροι ήταν πολίτες του Αφγανιστάν, του Μαρόκου και της Συρίας), μόνο το ήμισυ των αιτήσεων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη της ΕΕ (1 090 από τις 2 198) έγιναν δεκτές από τις σερβικές αρχές.

4. Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας

Η Σερβία συνέχισε τη στενή συνεργασία της με την Ευρωπόλ, ιδίως στους τομείς των σοβαρών εγκλημάτων, του οργανωμένου εγκλήματος και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η Σερβία διατηρεί αξιωματικό σύνδεσμο στην έδρα της Ευρωπόλ. Η επιχειρησιακή συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ ήταν εντατική, μεταξύ άλλων μέσω κοινών ομάδων έρευνας και ειδικών πολυεθνικών ομάδων, όπως η επιχειρησιακή ειδική ομάδα RAPAX, που ασχολείται με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση μεταξύ Ευρώπης και Λατινικής Αμερικής.

Η Σερβία συνέχισε να συμμετέχει στην EMPACT. Σημαντικό μέρος της συνεργασίας με την Ευρωπόλ περιλαμβάνει την τακτική ανταλλαγή πληροφοριών μέσω της SIENA. Η σερβική αστυνομία συνέχισε επίσης να παρέχει πληροφορίες στις βάσεις δεδομένων της Ευρωπόλ και στα αναλυτικά έργα· ο αριθμός των σερβικών συνεισφορών αυξήθηκε το 2023 κατά 10 % σε σύγκριση με το 2022.

Η συνεργασία της Σερβίας με τον CEPOL ήταν πολύ εντατική το 2023, τόσο μέσω κατάρτισης όσο και μέσω ανταλλαγών προσωπικού, με έμφαση στο έγκλημα στον κυβερνοχώρο, τα κρυπτονομίσματα, τις ψευδείς ειδήσεις/την παραπληροφόρηση και τις ψηφιακές δεξιότητες για το προσωπικό της αστυνομίας.

Η Eurojust και η Σερβία συνέχισαν τη στενή συνεργασία τους όσον αφορά ποινικές υποθέσεις, ιδίως μέσω του Σέρβου εισαγγελέα-συνδέσμου. Η Σερβία συμμετείχε επίσης σε κοινές ομάδες ερευνών που υποστηρίζονται από την Eurojust.

Η Σερβία συνέχισε τη στενή συνεργασία της με την Ιντερπόλ στον τομέα της ασφάλειας. Η συνεργασία με τα γειτονικά κράτη μέλη της ΕΕ, ιδίως με την Κροατία και τη Ρουμανία, ήταν εντατική όσον αφορά σοβαρά εγκλήματα σε παραμεθόριες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, όπλων και πυρομαχικών.

Η Σερβία συνέχισε τη συνεργασία της με τον EUDA βάσει συμφωνίας συνεργασίας του 2020, καθώς και στο πλαίσιο του έργου IPA8.

5. Συστάσεις

Η Σερβία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Σερβίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Εν αναμονή της πλήρους ευθυγράμμισης, θα πρέπει να καθιερωθεί αυστηρότερος έλεγχος των αφίξεων υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, ιδίως από χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο για την ασφάλεια ή κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης, μέσω επιχειρησιακών και/ή

διοικητικών πρωτοβουλιών (π.χ. στα σημεία διέλευσης των συνόρων) ως ελάχιστο προσωρινό μέτρο που αναμένεται από τη Σερβία.

β) Πλήρης εφαρμογή της ρήτρας περί υπηκόων τρίτων χωρών της συμφωνίας επανεισδοχής μεταξύ ΕΕ και Σερβίας.

II. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ

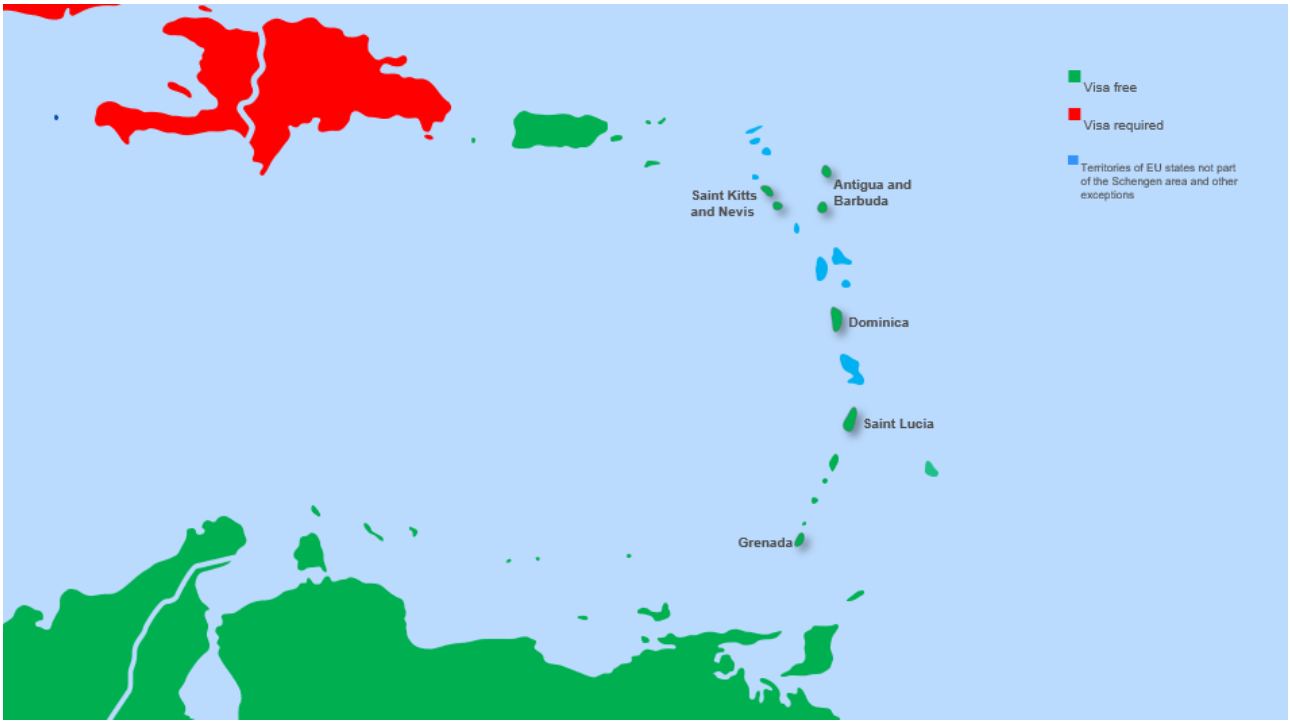

Από το 2020 η Επιτροπή συνεργάζεται με τις πέντε χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές (**Αγία Λουκία, Άγιος Χριστόφορος και Νέβις, Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Γρενάδα** και **Ντομίνικα**) για να λάβει σχετικές πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τα εν λόγω προγράμματα.

Και οι πέντε χώρες εφαρμόζουν διαφορετικά προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, τα οποία συνίστανται κυρίως είτε σε άμεσες συνεισφορές στον κρατικό προϋπολογισμό είτε σε επενδύσεις σε μεγάλες υποδομές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας ή έργα ακινήτων. Η πρώτη επιλογή είναι συνήθως φθηνότερη, ενώ η επιλογή των ακινήτων είναι συνήθως ακριβότερη. Η διαδικασία υποβολής αίτησης ιθαγένειας και η δέουσα επιμέλεια και ο έλεγχος ασφάλειας που χρησιμοποιούνται είναι παρόμοια στις πέντε χώρες, με πέντε βασικά στάδια:

1) ανατίθεται σε αδειοδοτημένους εμπορικούς πράκτορες η εξεύρεση ενδιαφερόμενων επενδυτών σε τρίτες χώρες.
2) οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές υποβάλλουν τις αιτήσεις τους μέσω εξουσιοδοτημένων τοπικών φορέων, οι οποίοι υποβάλλουν τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά έγγραφα στη μονάδα «χορήγηση ιθαγένειας μέσω επενδύσεων» (CBI).
3) διεξάγεται διαδικασία ελέγχου σε τρία επίπεδα σχετικά με την προέλευση των κεφαλαίων (από τις τράπεζες), σχετικά με την ταυτότητα, την ασφάλεια και τη φήμη των αιτούντων (από διεθνείς εταιρείες δέουσας επιμέλειας) και σχετικά με τους κινδύνους για την ασφάλεια και τη μετανάστευση [από το Κοινό Περιφερειακό Κέντρο Επικοινωνιών (JRCC) της Υπηρεσίας Εφαρμογής της CARICOM για την Εγκλήματα και την Ασφάλεια].
4) με βάση τους προαναφερθέντες ελέγχους, η μονάδα CBI εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση.
5) για τις εγκεκριμένες αιτήσεις, η τελική απόφαση για τη χορήγηση ιθαγένειας λαμβάνεται από τον αρμόδιο υπουργό.

Όπως παρουσιάζεται στην έκτη έκθεση για τον μηχανισμό αναστολής των θεωρήσεων του Οκτωβρίου 2023, υπάρχουν διάφορα στοιχεία που προκύπτουν από την αξιολόγηση της Επιτροπής, γεγονός που

υποδηλώνει ότι οι διαδικασίες ελέγχου και εξέτασης των πέντε χωρών ενδέχεται να μην είναι επαρκώς διεξοδικές ώστε να διασφαλίζεται η απόρριψη αιτήσεων ατόμων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν δυνητικό κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ μετά την απόκτηση της ιθαγένειας των εν λόγω χωρών και, κατά συνέπεια, της πρόσβασης στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης.

Καμία από τις πέντε χώρες δεν απαιτεί διαμονή ή ακόμη και φυσική παρουσία στη χώρα πριν από τη χορήγηση της ιθαγένειας[32]. Αυτό σημαίνει ότι τα βιομετρικά στοιχεία των επιτυχόντων δεν είναι καταχωρισμένα. Επίσης, και οι πέντε χώρες σε διαφορετικό βαθμό η κάθε μία, παρέχουν στους επιτυχόντες αιτούντες τη δυνατότητα να αλλάξουν το όνομά τους μετά την απόκτηση ιθαγένειας μέσω επενδύσεων. Στην Αντίγκουα και Μπαρμπούντα και στη Ντομίνικα επιτρέπεται 5 έτη μετά την απόκτηση της ιθαγένειας· στη Γρενάδα μετά από ένα έτος. Ωστόσο, το παλιό όνομα διατηρείται στο διαβατήριο υπό τον τίτλο «παρατηρήσεις».

Μετά τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης, για τα καθεστώτα όλων των χωρών **ο αριθμός των επιτυχόντων αιτούντων συνέχισε να αυξάνεται, ενώ ο αριθμός των απορρίψεων παραμένει σχετικά χαμηλός**, παρά ορισμένες αυξητικές τάσεις για ορισμένες χώρες. Ο κατωτέρω πίνακας περιλαμβάνει τα στοιχεία που διαβίβασαν στην Επιτροπή οι πέντε χώρες[33].

	Αντίγκουα και Μπαρμπούντα	**Ντομίνικα**	**Γρενάδα**	**Άγιος Χριστόφορος και Νέβις**	**Αγία Λουκία**
Σύνολο αιτήσεων που ελήφθησαν	3 719 (2014-2022) 685 (2023) 739 (2024 έως 30/6)	13 161 (2015-2022) 4 068 το 2023 2 981 το 2024 (έως 30/6)	3 151 (2014-2022) 1 251 (2022) 2 297 (2023) 138 (2024 έως 31/07)	17 668 (2015-2022) 1 987 (2023) 98 (2024 έως 30/6)	2 013 (2015-2022) 4 076 (2023) 1 226 (2024 έως 30/4)
Απορρίψεις	157 (2014-2022) 24 (2023) 23 (2024)	420 (2019-2022) 210 (2023) 180 (2023)	204 (2015-2022) 59 (2023) 34 (2024)	532 (2015-2022) 207 (2023) 4 (2024)	70 (2015-2022) 28 (2023) 81 (2024)
Σύνολο εκδοθέντων διαβατηρίων	**7 205** (2014-2022) **1 191** (2023) **198** (2024 έως 30/6)	**34 596** (2018-2022, *επαληθεύονται τα στοιχεία του 2022*) **9 539** (2023)	**6 479** (2014-2022) 2023-2024: Άνευ αντικειμένου	**35 577** (2015-2022) 2023-2024: Άνευ αντικειμένου	Άνευ αντικειμένου

[32] Η Αντίγκουα και Μπαρμπούντα εισήγαγε την υποχρέωση επίσκεψης στη χώρα εντός 3 ετών από τη χορήγηση της ιθαγένειας και άλλες χώρες εξετάζουν το ενδεχόμενο θέσπισης παρόμοιας υποχρέωσης.

[33] Το σύνολο δεδομένων δεν είναι πλήρες και παρουσιάζει ορισμένες ασυνέπειες. Ο αριθμός των συνολικών αιτήσεων είναι συχνά μικρότερος από τον συνολικό αριθμό των διαβατηρίων που εκδίδονται, διότι οι αιτήσεις μπορεί να καλύπτουν περισσότερα από ένα άτομα (π.χ. μια επιτυχής αίτηση για οικογένεια 4 ατόμων υπολογίζεται ως 1 αίτηση, αλλά εκδόθηκαν 4 διαβατήρια).

		5 484 (2024 έως 30/6)			

Στους επιτυχόντες αιτούντες εξακολουθούν να περιλαμβάνονται κυρίως **υπήκοοι οι οποίοι διαφορετικά θα υπείχαν υποχρέωση θεώρησης για να εισέλθουν στην ΕΕ**. Οι επιτυχόντες αιτούντες την περίοδο 2023-2024, σύμφωνα με τις πληροφορίες που ελήφθησαν, ήταν κυρίως υπήκοοι Ιράν (1 918), Κίνας (1 099), Συρίας (747), Ιράκ (425), Νιγηρίας (308) και Λιβάνου (149), μεταξύ άλλων[34]. Μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και οι πέντε χώρες ανέστειλαν την εξέταση αιτήσεων Ρώσων και Λευκορώσων υπηκόων. Ωστόσο, το 2023 η Γρενάδα εξακολουθούσε να έχει σημαντικό αριθμό (περίπου 2 300) εκκρεμών αιτήσεων από Ρώσους υπηκόους, οι οποίες διεκπεραιώθηκαν το 2024[35].

Μετά τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης, **η Επιτροπή συνέχισε τη συνεργασία με τις πέντε χώρες, τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνικό επίπεδο**. Στις 12 Ιανουαρίου 2024 η Επιτροπή πραγματοποίησε συνάντηση υψηλού επιπέδου με τους πρωθυπουργούς των πέντε χωρών, την οποία ακολούθησε τεχνική διερευνητική αποστολή των υπηρεσιών της Επιτροπής στην περιοχή τον Ιανουάριο του 2024 και ανταλλαγή πληροφοριών γραπτώς.

Η αποστολή και οι επικαιροποιημένες πληροφορίες που ελήφθησαν επιβεβαίωσαν τις περισσότερες από τις κυριότερες ανησυχίες που παρουσιάστηκαν στην έκτη έκθεση, δηλαδή ότι **τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές δεν μπορούν να ενέχουν μηδενικό κίνδυνο για την ασφάλεια**, καθώς και την οικονομική και πολιτική σημασία των εν λόγω προγραμμάτων για τις πέντε χώρες.

Ταυτόχρονα, κατά τους τελευταίους μήνες και οι πέντε χώρες έδειξαν αυξημένη ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη ενίσχυσης των συστημάτων δέουσας επιμέλειας και ελέγχου ασφαλείας, καθώς και δεκτικότητα σε σημαντικές βελτιώσεις με την υποστήριξη των διεθνών εταίρων τους. Ειδικότερα, κατά τους πρώτους μήνες του 2024 οι πέντε χώρες υπέγραψαν **μνημόνιο συνεννόησης που παρέχει πλαίσιο συνεργασίας για την ενίσχυση της ασφάλειας των συστημάτων τους**. Σύμφωνα με το μνημόνιο, οι πέντε χώρες αποφάσισαν να εναρμονίσουν την ελάχιστη επενδυτική αμοιβή σε 200 000 δολαρίων ΗΠΑ (USD). Για την Αγία Λουκία, την Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, τη Γρενάδα και την Ντομίνικα, τη Γρενάδα και την Αγία Λουκία, το ποσοστό αυτό συνιστά αύξηση κατά 100 % (σε σύγκριση με το προηγούμενο κατώτατο όριο των 100 000 USD). Το μνημόνιο περιλάμβανε επίσης δέσμευση για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους αιτούντες, την εφαρμογή ενισχυμένων μέτρων διαφάνειας, τη σύσταση περιφερειακής ρυθμιστικής αρχής, την ενίσχυση των πλαισίων ελέγχου ασφαλείας τους και τη θέσπιση κοινών προτύπων για τους πράκτορες, την εμπορία και την προώθηση των συστημάτων.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με τις πέντε χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής και να αξιολογεί την εφαρμογή των προαναφερόμενων μεταρρυθμίσεων, βάσει του ισχύοντος νομικού πλαισίου του άρθρου 8 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις θεωρήσεις, το οποίο

[34] Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αριθμητικά στοιχεία ανά τρίτη χώρα που παρέχονται στην παρούσα παράγραφο βασίζονται σε στοιχεία που υπέβαλαν οι χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής σχετικά με τις 5 κυριότερες εθνικότητες όσον αφορά τις επιτυχείς αιτήσεις. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό τα πραγματικά αριθμητικά στοιχεία ανά τρίτη χώρα να είναι ελαφρώς υψηλότερα από εκείνα που παρασχέθηκαν βάσει την εν λόγω διαδικασίας συλλογής δεδομένων (δηλαδή, ορισμένες από αυτές τις εθνικότητες ενδέχεται να μην έχουν φτάσει στις «5 κυριότερες» σε μία ή περισσότερες χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής). Όλες οι αιτήσεις υπηκόων του Ιράν που αναφέρονται εδώ διεκπεραιώθηκαν μόνο από την Ντομίνικα.

[35] Η Γρενάδα ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, στις 16 Σεπτεμβρίου 2024, εκκρεμούσαν 87 αιτήσεις Ρώσων υπηκόων για έλεγχο.

προβλέπει την ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής των θεωρήσεων σε περιπτώσεις αυξημένου κινδύνου ή άμεσης απειλής για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια των κρατών μελών. Μόλις εγκριθεί ο αναθεωρημένος μηχανισμός αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, η Επιτροπή θα προσαρμόσει την αξιολόγησή της βάσει των νέων κανόνων. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση της Επιτροπής θα εξακολουθήσει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις συνολικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των ενδιαφερόμενων τρίτων χωρών, καθώς και το συνολικό πολιτικό πλαίσιο.

III. ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Στην ανακοίνωση για τις θεωρήσεις του Μαΐου του 2023[36], μία από τις κύριες προκλήσεις που επισημάνθηκαν ήταν ο αυξανόμενος αριθμός **αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από υπηκόους τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης**. Οι αιτήσεις ασύλου από υπηκόους χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης έχουν συχνά **χαμηλό ποσοστό αναγνώρισης** και, ως εκ τούτου, δημιουργούν σημαντική επιβάρυνση για τα συστήματα ασύλου των κρατών μελών: περίπου το 20 % (πάνω από 1,2 εκατομμύρια) των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν στην ΕΕ μεταξύ 2015 και 2023 υποβλήθηκαν από υπηκόους τρίτων χωρών που ταξίδευαν στην ΕΕ χωρίς θεώρηση. Αυτό συμβαίνει σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία η ικανότητα υποδοχής ορισμένων κρατών μελών βρίσκεται στα όριά της, δεδομένης της κατάστασης πολλαπλών κρίσεων στο γεωπολιτικό μέτωπο, και ιδίως της ανάγκης ενσωμάτωσης του μεγάλου αριθμού ατόμων με προσωρινή προστασία που βρήκαν καταφύγιο στην ΕΕ λόγω του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και των συνεχιζόμενων αντικανονικών αφίξεων μεταναστών από άλλα μέρη του κόσμου.

Εκτός από τις χώρες που βρίσκονται στη γειτονία της ΕΕ και καλύπτονται τακτικά από εκθέσεις του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, τα τελευταία χρόνια ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ αντιμετωπίζουν αυξητική τάση στους αιτούντες άσυλο από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, όπως φαίνεται από τους πίνακες που ακολουθούν. Μεταξύ του 2015 και του πρώτου τριμήνου του 2024, οι αιτήσεις ασύλου

[36] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την παρακολούθηση των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης [COM(2023) 297 final].

που υποβλήθηκαν από υπηκόους των χωρών της περιοχής της Λατινικής Αμερικής που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα να αντιπροσωπεύουν το **ήμισυ των συνολικών αιτήσεων ασύλου από υπηκόους τρίτων χωρών που ταξιδεύουν χωρίς υποχρέωση θεώρησης (περίπου 600 000 από περίπου 1,2 εκατομμύρια)**.

Πίνακας1 — Πρώτες αιτήσεις ασύλου 2015-Ιανουάριος-Ιούλιος 2024 — Πηγή: Eurostat

Χώρα	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ιανουάριος - Ιούλιος 2024
Κόστα Ρίκα	10	5	15	20	60	40	20	80	115	120
Ελ Σαλβαδόρ	555	1 765	2 965	5 040	9 070	4 230	1 830	3 580	2 880	1540
Γουατεμάλα	20	40	85	230	620	500	265	440	545	260
Ονδούρα	220	475	1 325	2 770	7 245	5 670	2 360	3 260	4 030	1 580
Μεξικό	75	50	80	125	200	160	135	260	335	195
Νικαράγουα	45	65	165	1 890	6 530	3 900	1 365	2 780	3 235	1545
Παναμάς	5	5	10	15	55	50	60	125	170	85
Αργεντινή	15	20	35	100	340	450	325	810	1 475	985
Βραζιλία	90	205	290	670	1 605	1 650	795	1 555	1 775	1245
Χιλή	35	50	50	105	225	300	195	370	600	385
Κολομβία	270	1 050	3 935	10 045	31 850	29 055	13 140	42 420	62 015	31845
Παραγουάη	15	15	30	80	375	370	250	740	1 085	735
Περού	145	150	550	1 515	6 810	6 140	3 055	12 685	23 035	16135
Ουρουγουάη	0	10	20	30	110	170	140	110	200	110
Βενεζουέλα	775	4 690	12 985	22 195	44 770	30 325	17 380	50 050	67 085	41740
ΣΥΝΟΛΟ	2 275	8 595	22 540	44 830	109 86	83 010	41 315	119 26	168 580	98 505

					5			5		

Χώρα	Έτος	Αρνήσεις εισόδου	Αντικανονικές διαμονές	Αιτήσεις ασύλου για πρώτη φορά	Ποσοστό αναγνώρισης[37]
Αργεντινή	**2022**	350	1 110	810	2 %
	2023	335	1 285	1 475	4 %
Βραζιλία	**2022**	2 825	4 565	1 555	8 %
	2023	2 380	4 990	1 775	9 %
Χιλή	**2022**	180	620	370	5 %
	2023	210	700	600	4 %
Κολομβία	**2022**	3600	9 800	42 420	6 %
	2023	3655	14 260	62 015	6 %
Κόστα Ρίκα	**2022**	20	75	80	0 %
	2023	20	85	115	11 %
Ελ Σαλβαδόρ	**2022**	165	650	3 580	31 %
	2023	130	720	2 880	31 %
Γουατεμάλα	**2022**	115	285	440	17 %
	2023	105	260	545	32 %
Ονδούρα	**2022**	515	2 405	3 260	17 %
	2023	475	2490	4 030	23 %
Μεξικό	**2022**	190	695	260	12 %
	2023	235	730	335	18 %
Νικαράγουα	**2022**	425	1 325	2 780	25 %
	2023	370	1080	3 235	52 %
Παναμάς	**2022**	25	35	125	14 %
	2023	25	40	170	6 %
Παραγουάη	**2022**	725	1 265	740	5 %
	2023	460	1800	1 085	3 %
Περού	**2022**	1 155	3 650	12 685	5 %
	2023	990	4 755	23 035	5 %

[37] Στο ποσοστό αναγνώρισης περιλαμβάνονται οι μορφές προστασίας που ρυθμίζονται από την ΕΕ (καθεστώς πρόσφυγα και επικουρική προστασία), εξαιρουμένων των εθνικών μορφών προστασίας (ανθρωπιστικοί λόγοι). Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται διαιρώντας τον αριθμό των θετικών πρωτοβάθμιων αποφάσεων (χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας) διά του συνολικού αριθμού των αποφάσεων που εκδόθηκαν.

Ουρουγουάη	**2022**	30	190	110	3 %
	2023	25	220	200	5 %
Βενεζουέλα	**2022**	250	2 000	50 050	4 %
	2023	405	2 175	67 085	3%[38]
ΣΥΝΟΛΟ / ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ (%)	**2022**	10 555	28 670	119 265	10 %
	2023	9 835	35 590	168 580	14 %

Το 2023 υποβλήθηκαν **168 580 αιτήσεις** από υπηκόους των δεκαπέντε ενδιαφερόμενων χωρών, έναντι 119 265 αιτήσεων το 2022. Αυτό αντιπροσωπεύει **αύξηση άνω του 40 % σε ένα έτος**.

Ενώ έχουν υποβληθεί αιτήσεις ασύλου από υπηκόους και των δεκαπέντε χωρών της περιοχής που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, η Βενεζουέλα, η Κολομβία και το Περού παρουσιάζουν τους υψηλότερους αριθμούς και αυξητικές τάσεις, ακολουθούμενες από την Ονδούρα, τη Νικαράγουα και το Ελ Σαλβαδόρ. Οι άλλες χώρες παρουσιάζουν χαμηλότερους αριθμούς και λιγότερο σημαντικές αυξητικές τάσεις και, ως εκ τούτου, προς το παρόν δεν προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία[39].

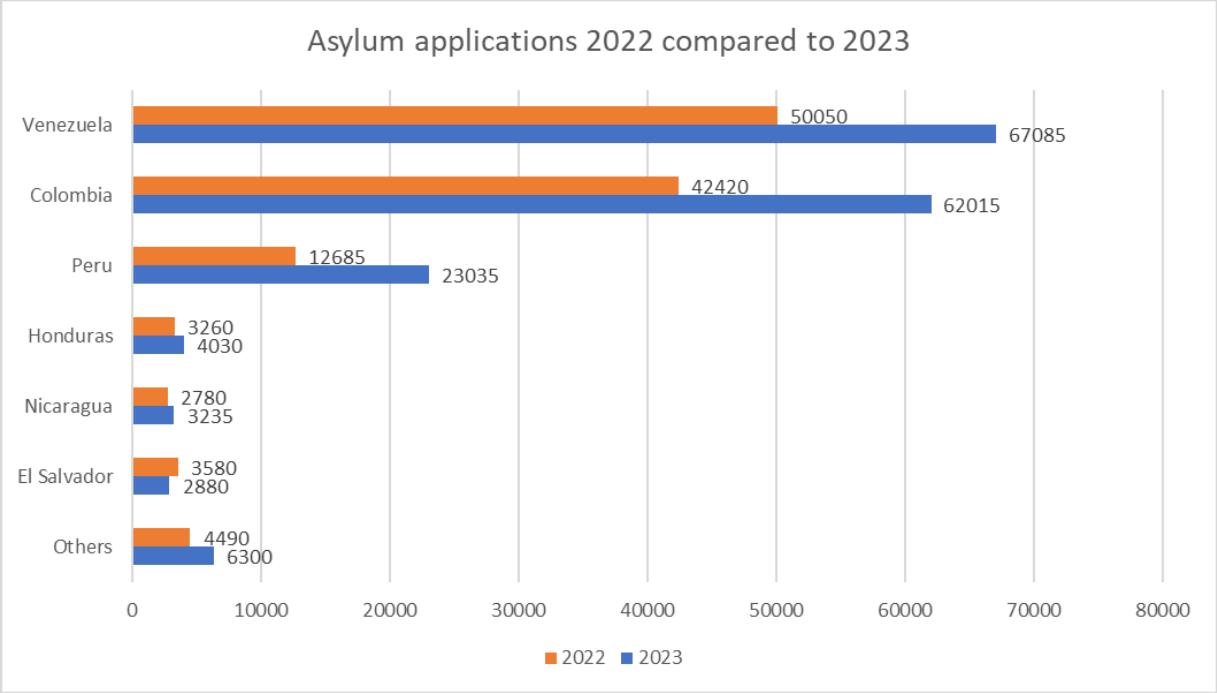

Πηγή: Eurostat

Όσον αφορά τη **Βενεζουέλα**, ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από υπηκόους της Βενεζουέλας στα κράτη μέλη κατά την τελευταία τριετία αυξάνεται σταθερά με περισσότερες από 50 000 αιτήσεις ετησίως. Το 2023 υποβλήθηκαν 69 540 αιτήσεις έναντι 52 075 αιτήσεων το 2022. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι τάσεις αυτές συνδέονται με την τρέχουσα πολιτική και οικονομική κατάσταση της Βενεζουέλας και υπενθυμίζει τη δέσμευση της ΕΕ να στηρίξει, από κοινού με τους διεθνείς εταίρους της, μια ειρηνική, δημοκρατική και συμπεριληπτική λύση υπό την ηγεσία της

[38] Το 2023, το 91 % των πρωτοβάθμιων αποφάσεων είχε ως αποτέλεσμα τη χορήγηση εθνικών ανθρωπιστικών καθεστώτων σε αιτούντες από τη Βενεζουέλα (72 % το 2022).

[39] Παρότι η Βραζιλία έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς στην περιοχή όσον αφορά τις αρνήσεις εισόδου και τις αντικανονικές διαμονές, αυτό θα πρέπει να εξεταστεί κατ' αναλογία προς τον μεγαλύτερο πληθυσμό της.

Βενεζουέλας για τον τερματισμό της κρίσης στη χώρα.

Όσον αφορά την **Κολομβία**, το 2023 Κολομβιανοί υπήκοοι υπέβαλαν 63 310 αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη, αριθμός που συνιστά αύξηση κατά 46 % σε σύγκριση με το 2022 (43 370). Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι τάσεις αυτές συνδέονται επίσης με το γεγονός ότι η Κολομβία φιλοξενεί σχεδόν 3 εκατομμύρια πρόσφυγες και μετανάστες από τη Βενεζουέλα. Όπως αναφέρεται στην κοινή ανακοίνωση, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει την Κολομβία και την περιοχή στην αντιμετώπιση αυτής της μεταναστευτικής κρίσης.

Όσον αφορά το **Περού**, σημειώθηκε απότομη αύξηση κατά 81 % του αριθμού των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη μεταξύ του 2022 και του 2023, καθώς το 2023 υποβλήθηκαν 23 280 αιτήσεις έναντι 12 880 το 2022.

Όσον αφορά την **Ονδούρα**, το 2023 υποβλήθηκαν 4 065 αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη, έναντι 3 335 το 2022, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 18 %.

Όσον αφορά τη **Νικαράγουα**, το 2023 υποβλήθηκαν 3 340 αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη, έναντι 2 855 το 2022, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 15 %.

Όσον αφορά το **Ελ Σαλβαδόρ**, το 2023 υποβλήθηκαν 3 060 αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη, έναντι 3 770 το 2022, αριθμός που αντιπροσωπεύει μείωση κατά 19 %.

Για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, τα ταξίδια χωρίς υποχρέωση θεώρησης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται αυστηρά για βραχεία διαμονή. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής, σε συνεργασία με την ΕΥΕΔ, θα ξεκινήσουν διάλογο με τις πλέον ενδιαφερόμενες χώρες της περιοχής για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, τη στήριξη των προσπαθειών των αρχών για την εφαρμογή κατάλληλων συνοριακών ελέγχων κατά την αναχώρηση, τη διεξαγωγή εκστρατειών ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στο πλαίσιο των καθεστώτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και άλλες κατάλληλες δράσεις για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων του μεγάλου αριθμού αιτήσεων ασύλου. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την εφαρμογή των προαναφερθέντων μέτρων και τον αντίκτυπο στον αριθμό των αντικανονικών διαμονών και των αιτήσεων ασύλου, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο του άρθρου 8 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β) του κανονισμού για τις θεωρήσεις, το οποίο προβλέπει την ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής των θεωρήσεων σε περιπτώσεις σημαντικής αύξησης της αντικανονικής μετανάστευσης ή των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου.

Όσον αφορά τη μακρά διαμονή, τα δύο μέρη θα πρέπει να εντείνουν τη συνεργασία τους όσον αφορά τις νόμιμες οδούς και να προωθήσουν αμοιβαία επωφελείς ρυθμίσεις κινητικότητας, όπως αναφέρεται στην κοινή ανακοίνωση με τίτλο «Ένα νέο θεματολόγιο για τις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα κράτη μέλη αναφέρουν συνολικά στενή συνεργασία με όλους τους εταίρους στη γειτονία με την ΕΕ τόσο στον τομέα της μετανάστευσης όσο και στον τομέα της ασφάλειας. Αρκετοί από αυτούς τους εταίρους πρέπει να συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν το ζήτημα των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου και όλοι οι εταίροι θα πρέπει να συνεχίσουν να σημειώνουν πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων, ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς θεώρηση στην επικράτειά τους και στη συνέχεια η μετέπειτα αντικανονική μετακίνηση τους προς την ΕΕ.

Για τη γειτονία της ΕΕ, η συνέχεια που δίδεται στην ολοκλήρωση της διαδικασίας ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρό εργαλείο για τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων και την ενίσχυση της συνεργασίας με την ΕΕ στους τομείς της μετανάστευσης, της διαχείρισης των συνόρων και της ασφάλειας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Αλβανία, η Βόρεια Μακεδονία, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, η Μολδαβία και η Σερβία έχουν λάβει μέτρα για να ανταποκριθούν σε ορισμένες από τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στην έκτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Όσον αφορά την Ουκρανία και το Κόσοβο, των οποίων οι υπήκοοι έλαβαν την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης πριν από λιγότερο από επτά έτη, για τις οποίες εξακολουθεί να απαιτείται η υποβολή στοιχείων σχετικά με την εκπλήρωση των απαιτήσεων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτές οι απαιτήσεις εξακολουθούν να πληρούνται. Ωστόσο, και οι δύο χώρες πρέπει να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να ανταποκριθούν στις συστάσεις της Επιτροπής. Για τη Γεωργία, οι υπήκοοι της οποίας έλαβαν επίσης την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης πριν από λιγότερο από επτά έτη και για τους οποίους εξακολουθεί να είναι απαιτείται η υποβολή στοιχείων σχετικά με την εκπλήρωση των απαιτήσεων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, η Επιτροπή θεωρεί ότι, προκειμένου να συνεχιστεί η εκπλήρωση όλων των απαιτήσεων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και να αποφευχθεί η πιθανή ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής, η χώρα πρέπει να αναλάβει περαιτέρω επείγουσα δράση για να ανταποκριθεί στις συστάσεις της Επιτροπής, ιδίως στον τομέα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η στενή παρακολούθηση της διαδικασίας αυτής θα συνεχιστεί, μεταξύ άλλων μέσω συναντήσεων μεταξύ ανώτερων υπαλλήλων και τακτικών συνεδριάσεων της υποεπιτροπής για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια. Η παρακολούθηση των ζητημάτων που σχετίζονται με τις απαιτήσεις για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων θα συνεχίσει επίσης να εξετάζεται στις ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής για τη διεύρυνση.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να συνεργάζεται με τις χώρες της Ανατολικής Καραϊβικής που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές με σκοπό την πρόληψη πιθανών κινδύνων για την ασφάλεια της ΕΕ και των κρατών μελών της, καθώς και με τις ενδιαφερόμενες χώρες της Λατινικής Αμερικής, προκειμένου να αποφευχθεί η χρήση της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για την υποβολή αβάσιμων αιτήσεων ασύλου.